

P R O G R A M

hospodárskeho a sociálneho rozvoja

obce Sklabiňa

Okres MARTIN, Žilinský samosprávny kraj

December 2015

Obsah

ÚVOD.....	3
1 ANALYTICKÁ ČASŤ.....	5
1.1 Charakteristika územia.....	6
1.1.1 Administratívne začlenenie	6
1.1.2 Riadenie a samospráva.....	6
1.1.3 Plochy pozemkov v katastrálnom území Sklabiňa.....	7
1.1.4 Historický a urbanistický vývoj obce	8
1.2 Prírodný potenciál	9
1.2.1 Geomorfologické pomery.....	9
1.2.2 Klimatické pomery.....	10
1.2.3 Hydrologické pomery	10
1.2.4 Kvalita ovzdušia	10
1.2.6 Rastlinstvo a živočíšstvo	11
1.2.7 Lesníctvo	12
1.2.8 Poľnohospodárstvo	13
1.2.9 Životné prostredie	13
1.3 Demografický potenciál.....	18
1.3.1 Počet obyvateľov	18
1.3.2 Vývoj počtu obyvateľov	19
1.3.3 Veková štruktúra (podľa pohlavia)	19
1.3.4 Prírodný prírastok a migrácia obyvateľstva	20
1.3.5 Národnostné zloženie.....	21
1.3.6 Obyvateľstvo podľa vierovyznania	21
1.4 Životná úroveň	21
1.4.1 Bývanie	21
1.5 Ekonomický potenciál	22
1.5.1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	22
1.5.2 Nezamestnanosť v obci od roku 2010 – 2014	22
1.5.3 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.....	24
1.5.4 Podnikateľská sféra	24
1.5.5 Hospodárenie obce	25
1.6 Technická infraštruktúra.....	26
1.6.1 Dopravná infraštruktúra.....	26
1.6.2 Inžinierske siete	27

1.6.3 Kanalizácia	27
1.6.4 Vodovodná sieť.....	28
1.6.5 Telekomunikačná sieť.....	28
1.6.6 TV a internet.....	29
1.6.7 Zásobovanie teplom	29
1.6.8 Zásobovanie plynom	29
1.7 Občianska infraštruktúra a vybavenosť	29
1.7.1 Infraštruktúra vzdelávania.....	29
1.7.2 Sociálna infraštruktúra	30
1.7.3 Zdravotná infraštruktúra	30
1.7.4 Kultúrny potenciál	30
1.7.5 Podujatia.....	31
1.7.6 Cirkevný život	31
1.7.7 Kultúrne pamiatky	31
1.7.8 Spolková činnosť.....	31
1.7.9 Športová infraštruktúra a cestovný ruch.....	32
1.8 Postup spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.....	33
1.8.1 Opis rozvojovej stratégie.....	34
1.8.2 Zabezpečenie a realizácia	35
1.9 SWOT analýza	36
1.10 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja	38
1.10.2 Faktory rozvoja.....	38
2 STRATEGICKÁ ČASŤ	39
2.1 Špecifické ciele	39
3 PROGRAMOVÁ ČASŤ	41
3.1 Opatrenia.....	41
4 REALIZAČNÁ ČASŤ.....	44
5 FINANČNÁ ČASŤ	48
6 Prílohy	50

ÚVOD

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Sklabiňa pre roky 2014 – 2020 (PHSR), spolu s územným plánom, je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie.

PHSR koncepčne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR nebude zbytočne rozsiahlym a len popisným zoznamom nereálnych zámerov (zoznamom vecí, na ktoré obec nemá peniaze), ale skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

PHSR je v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z. základným dokumentom, podľa ktorého sa vykonáva podpora regionálneho rozvoja. Regionálny rozvoj sa realizuje s finančnou podporou Európskej únie prostredníctvom štrukturálnych fondov, s finančnou podporou štátu prostredníctvom programov štátnej pomoci, dotácií a preto je podmienkou, aby PHSR obce nadväzoval na strategické a programové dokumenty na národnej úrovni (Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerská dohoda, Operačné programy na roky 2014-2020) a dokumenty podpory na regionálnej úrovni (PHSR Žilinského samosprávneho kraja na roky 2014 - 2020).

Pri tvorbe PHSR obce boli uplatnené základné princípy a to, že je založený na kvalitných a overených dátach, je v súlade s udržateľným využívaním hodnôt a zdrojov obce Sklabiňa a je výsledkom komplexných analýz.

PHSR obce Sklabiňa je vytvorený partnerstvom hlavných aktérov v obci, tak ako to ustanovuje uvedené znenie zákona.

Vízia strategického rozvoja je vyjadrená v konkrétnych rozvojových projektoch.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja prinesie pre obec výsledný očakávaný efekt len vtedy, ak budú obec, podnikatelia a inštitúcie spolupracovať a vzájomne sa podporovať.

Spracovaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sklabiňa bola poverená Regionálna rozvojová agentúra Dolný Turiec (Ing. Libuša Bajanová a Ing. Janka

Mikušáková), ktoré majú so strategickým plánovaním skúsenosti a venujú sa odbornému poradenstvu v oblasti regionálneho rozvoja.

1 ANALYTICKÁ ČASŤ

Pri spracovaní PHSR obce Sklabiňa spracovateľ vychádzal zo získaných materiálov o histórii obce, o jej doterajších aktivitách, zo štatistických údajov a údajov ÚPSVaR.

Obec Sklabiňa má spracovaný územnoplánovací dokument - **Územný plán obce** zatiaľ vo forme návrhu.

A) Audit zdrojov

Profil obce bol na základe podkladov získaných spracovateľom spracovaný za aktívnej účasti Obecného úradu, spoločenských a mimovládnych organizácií v obci, občanov a zástupcov podnikateľskej sféry.

B) SWOT analýza

SWOT analýza bola spracovaná zo získaných relevantných informácií Obecného úradu Sklabiňa a vlastného zisťovania spracovateľa. Jej definitívna podoba bola spracovaná po konzultácii so starostom obce. V SWOT analýze boli definované silné, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia.

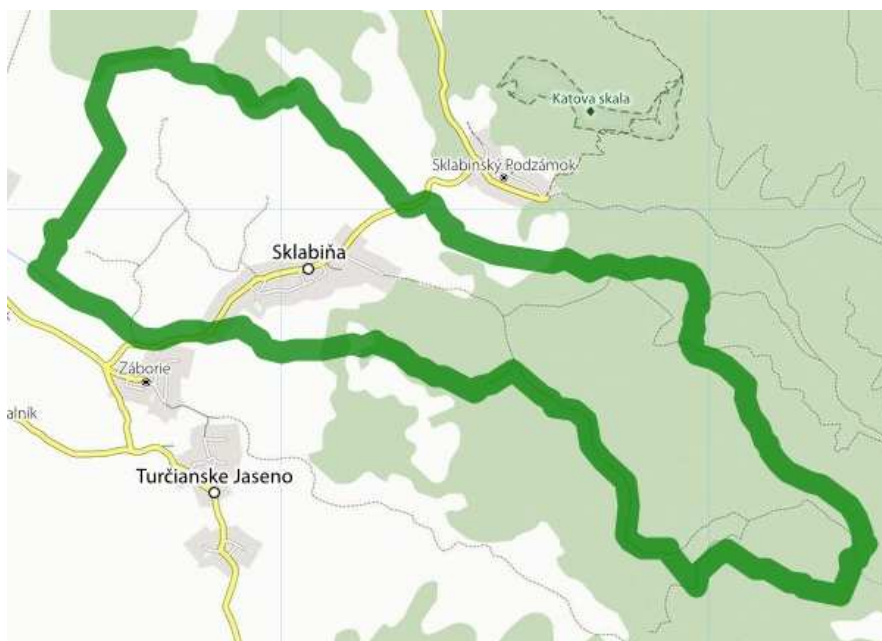
B) Faktory rozvoja a kľúčové disparity

Na základe výsledkov SWOT analýzy boli spracovateľom definované faktory rozvoja a kľúčové disparity.

1.1 Charakteristika územia

1.1.1 Administratívne začlenenie

Obec Sklabiňa patrí od roku 1997 do Žilinského kraja, okres Martin - historický región Turiec. Obec zaraďujeme medzi menšie vidiecke sídla s potenciálom rastu.

Zdroj: sklabina.oma.sk/

1.1.2 Riadenie a samospráva

Obec Sklabiňa je samostatný samosprávny územný celok SR združujúci občanov s trvalým pobytom a subjekty vykonávajúce činnosť na území obce. Je právnickou osobou, hospodári s vlastným majetkom a majetkovými právami.

Základnou právnou normou obce je štatút obce, všeobecne záväzné nariadenia, uznesenia orgánov obce.

Základnou úlohou obce je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a potreby jej obyvateľov.

Orgánmi obce sú obecné zastupiteľstvo a starosta obce. Starosta obce je v zmysle Zákona 369/1990 o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov najvyšším výkonným orgánom obce a zároveň štatutárom.

Obecné zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života obce, najmä určuje zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce. Počet poslancov Obecného zastupiteľstva v Sklabini je 7.

Orgánmi Obecného zastupiteľstva sú obecný úrad ako výkonný orgán obecného zastupiteľstva, komisie OZ ako poradné iniciatívne a kontrolné orgány a kontrolór obce. V obci je zriadených päť komisií: Komisia pre výchovu, vzdelávanie, históriu, kultúru a rozvoj obecných tradícií; Komisia mládeže a rozvoja športu; Komisia výstavby, rozvoja obce a životného prostredia; Komisia bezpečnosti, verejného poriadku, ochrany zdravia a mimoriadnych situácií; Komisia pre ekonomiku a podnikanie..

Do pôsobnosti obecného úradu patrí : Základná škola a Materská škola.

Obec je spolu s ďalšími obcami zriaďovateľom Spoločnej úradovne so sídlom v Martine. Zastrešuje prenesený výkon štátnej správy na úseku stavebného poriadku.

Obec je členom ZMOT, ZCRVF a Partnerstvo MAS TURIEC.

1.1.3 Plochy pozemkov v katastrálnom území Sklabiňa

V roku		2014
Celková výmera		1106
Z toho poľnohospodárska pôda	orná pôda	104
	TTP	503
	záhrady	13
	celkom	620
Nepoľnohospodárska pôda	lesná pôda	438
	ostatné plochy	48
	celkom	486

Zdroj: <http://datacube.statistics.sk/TMIWebSK/TMIWebLogin.aspx>

Z tabuľky vidieť, že väčšinu katastrálneho územia obce tvorí TTP (45,48 %), lesná pôda (39,60 %) záhrady predstavujú len 1,18 % katastrálneho územia.

Obec Sklabiňa leží vo východnej časti Turčianskej kotliny v doline Sklabinského potoka. Nadmorská výška v strede obce je 490 m n. m., v chotári od 443 do 1041 m n. m. Severozápadnú časť chotára na odlesnenej pahorkatine tvoria treťohorné flyšové pieskovce a ílovce, juhovýchodnú časť na západných svahoch Veľkej Fatry tvoria druhohorné horniny. Zalesnený je jedľobučinami a smrečinami. Prevládajú hnedé lesné pôdy a rendziny.

Obec Sklabiňa je od okresného mesta Martin vzdialená 8 km a susedí s obcami Diaková, Sklabinský Podzámok, Záborie a Turčianske Jaseno.

1.1.4 Historický a urbanistický vývoj obce

Obec vznikla na starej komunikačnej tepne, ktorá prechádzala predhorím Veľkej Fatry. Po prvý krát je listinne doložená až v roku 1242 za panovník Bela IV. Oddelil od zeme sklabinského ľudu 4 poplužia zeme – obyvateľstvo tohto hradného obvodu sa uvádza ako populi Zklabonya alebo Sclabonia a obec ako villa Sclabonya. Osídlenie Sklabine, ale pochádza z veľkomoravského obdobia a názov obce pochádza tiež z tohto obdobia a je odvodený od staroslovanského slova skel – skala. Od 11.storočia patrilo územie Sklabine do kráľovského majetku, patriaceho do Zvolenského domína. Vplyv na osídlenie obce mala aj komunikácia, ktorá viedla predhorím Veľkej Fatry a cez Záborie a Sklabiňu prechádzala k Sučianskej skale. Pri tejto dôležitej komunikácii vznikla osada, ktorá mala charakter ulicovky, pozdĺž potoka. Má už od svojho vzniku topografický charakter v smere západ – východ. V stredoveku mala obec charakter podhradia až do 17. storočia, kedy túto funkciu prevzal Sklabinský Podzámok. V Sklabini, na starej ceste, ktorá viedla z Mošoviec cez Sklabiňu do Sučian sa vyberalo mýto. Po príchode Révayovcov do Turca a na Sklabinský hrad sa obec dostáva úplne do područia tohto rodu. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom, drevorubačstvom, olejkárstvom, podomovým obchodom a čiastočne remeslami. Sklabiňa sa po zrušení poddanstva v roku 1848 do prevratu v roku 1918 vyvíjala v kapitalistických podmienkach ako agrárna obec, v tomto období väčšina obyvateľov pracovala v poľnohospodárstve, časť v priemysle v Martine alebo v miestnych lesoch. Významný bol chov dobytky a oviec, v obci fungovala aj píla.

V období II. svetovej vojny vznikla v Kantorskej doline partizánska skupina, z ktorej vznikli 2 partizánske brigády gen. M. R. Štefánika a obec sa zapísala do dejín ako stredisko partizánskeho hnutia. V júni v roku 1944 prišla do Kantora parašutistická skupina nadporučíka P. A. Veličku, potom T. Polu, Rezuta a dňa 21.08.1944 zostúpila do obce 4. partizánska brigáda M. R. Štefánika majora V. Žingora a francúzsky oddiel kapitána de Lanuriena. Spolu s Revolučným národným výborom vyhlásili Sklabiňu ako prvú obec na Slovensku za slobodné územie ČSR a na Samčíkov dom vztýčili československú zástavu. Dňa 29.09.1944 ustúpili partizáni do hôr. Nemci dňa 30.09.1944 internovali 144 občanov z obce, 24 z nich zavraždili (Bukoviny) a desiatky odvliekli do Nemecka (7 zahynulo). Obec je vyznamenaná Radom Vlasteneckej vojny I. stupňa, Radom SNP I. triedy, francúzskym Radom čestnej légie, Radom Červenej zástavy, Duklianskou pamätnou medailou a Pamätnou medailou SNP. Na pamiatku padlých a umučených v SNP je v dedine postavený pomník pri škole so symbolickým náhrobkom a sochou partizána od R. Hornáka (1954), na cintoríne je Spoločný hrob, v ktorom je pochovaných 24 padlých a umučených občanov obce.

K významným rodákom obce patrí štúrovec Ján Kučera (1821 – 1849), baróni František a Peter Révayovci.

Erb obce Sklabiňa zobrazuje miestnu architektúru podľa odtlačku pečate obce z 19. storočia zachovanej na dokumente z roku 1861.

Vlajka obce Sklabiňamá podobu troch pozdĺžnych pruhov – žltého, červeného a žltého. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu.

1.2 Prírodný potenciál

1.2.1 Geomorfologické pomery

Východná časť územia je podľa geomorfologických jednotiek Slovenska (Atlas krajiny SR, 2002) zaradená do fatransko-tatranskej oblasti, východná polovica územia patrí do celku Turčianska kotlina, podcelku Sklabinské podhorie a západná časť do celku Veľká Fatra, podcelku Lysec. Katastrálne územie obce Sklabiňa zasahuje do Sklabinsko – necpalskej pahorkatiny. Územie predstavuje styk Turčianskej kotliny a Veľkej Fatry v jej severovýchodnej časti. Turčianska kotlina je zo slovenských kotlín najvýraznejšia. Jej rozvoj bol závislý od mohutných zlomov, ktoré ju ohraničujú od Veľkej a Malej Fatry, ako aj od vertikálnych pohybov, ktoré pozdĺž týchto zlomov prebiehali. Sklabiňa sa nachádza v pahorkatinnej severovýchodnej časti kotliny. Turčianska kotlina vznikla prehnutím, prelomom a poklesom kôry v neogéne. Vtedy tu vzniklo jazero postupne vyplňované pieskovými a štrkovými nánosmi horských bystrín. Vyprázdnenie jazera urýchlil predchodca Váhu a spôsobil jeho vysušenie.

Nachádzajú sa tu prevažne hnedé lesné pôdy, ktoré boli degradované na podrolované pôdy. Na náplavových kuželloch pod vápencovým pohoriami sú to rendziny, alebo sú kužele z vápencových a dolomitových štrkov. Miestami tu boli rašeliny – je tu mnoho lúk, na úpäti pohorí pasienky. Územie leží na odlesnenej pahorkatine s početnými náplavovými kuželmi z treťohorných uloženín a na južných svahoch pohoria, ktoré tvoria druhohorné horniny. Zalesnené sú bučinami s prímiesou tisu a smrečínami. Má prevažne hnedé lesné pôdy a podzoly. Do územia zasahuje Ochranné pásmo Národného parku Veľká Fatra. Zaujímavosťou je, že na pomerne malom území je zastúpených sedem výškových vegetačných stupňov (od dubovo-bukového po kosodrevinový).

1.2.2 Klimatické pomery

Klimatické pomery územia sú vo všeobecnosti dané jeho zemepisnou polohou, pričom sa zreteľne prejavuje vplyv extrémnych prevýšení reliéfu. Medzi zvláštnosti územia patrí pomerne častý inverzný efekt. Posudzované územie, vďaka výrazným výškovým rozdielom, zasahuje do dvoch klimatických oblastí, ktoré sa na Slovensku rozlišujú. Východná časť k.ú. spadá do chladnej klimatickej oblasti do mierne chladného okrsku. Júlový priemer teploty vzduchu je menej ako 16°C. Západná časť riešeného územia patrí do mierne teplého, veľmi vlhkého, vrchovinového okrsku, pričom júlový priemer teploty vzduchu je viac ako 16°C, s priemerom menej ako 50 letných dní za rok. Táto časť územia je využívaná predovšetkým na poľnohospodárske aktivity.

Priemerné ročné zrážky sa pohybujú od 650 - 950 mm, vrcholové partie Veľkej Fatry dosahujú ročné množstvo zrážok 1100-1200 mm. Najvlhkejším mesiacom je mesiac júl, minimum zrážok pripadá na január resp. február. Obdobia so snehovou pokrývkou trvajú 85-90 dní a maximálna hrúbka snehovej pokrývky dosahuje 50-75 cm.

1.2.3 Hydrologické pomery

Z hydrologického hľadiska spadá katastrálne územie obce Sklabinia do povodia rieky Váh, povodie Turiec. Celková dĺžka potoka je 14,7 km. Evidujeme aj menší vodný tok – Hradečnicu – v juhovýchodnej časti územia, ktorý je vedený v otvorenom rigole a cez obytnú časť v podzemnom prevedení so zaústením do Sklabinského potoka, popri objekte Skanvor. Cez centrálnu časť obce je potok brehovo a kapacitne upravený na Q100 vodu kamennými opornými múrmi. Priečne cez potok sú vybudované železo-betónové premostenia, ako aj mostné objekty pre dopravné trasy.

1.2.4 Kvalita ovzdušia

Zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania.

V regionálnom meradle sa uplatňujú škodliviny zo spaľovacích procesov, oxid siričitý, oxidy dusíka, uhlíkovodíky, ťažké kovy. Doba zotrvania týchto látok v ovzduší je niekoľko dní, preto môžu byť v atmosfére prenesené do vzdialenosti niekoľko tisíc km od zdroja.

Z ekologického a enviromentálneho hľadiska situácia v regióne závisí od druhu a intenzity ekonomických aktivít a od štruktúry, intenzity a charakteru osídlenia. V území sa nenachádzajú prevádzky, ktoré by spôsobovali výrazné znečistenie ovzdušia. Zdrojom znečistenia ovzdušia sú skôr lokálne kúreniská (hlavne počas zimnej vykurovacej sezóny a zhoršených rozptylových podmienok). Zdrojmi znečisťovania ovzdušia je hospodársky dvor a spaľovanie uhlia v domových kotolniach. Na území obce sa nenachádzajú žiadne stredné zdroje znečisťovania ovzdušia. Sú tu len malé zdroje, väčšinou plynofikované, ktoré nemajú podstatný vplyv na kvalitu ovzdušia. Sprísňujúce sa legislatívne opatrenia sú dôsledkom toho, že trend v regióne je čo sa týka obsahu znečisťujúcich látok v prostredí klesajúci.

1.2.5 Pôda

V obci Sklabiná je TTP (45,48 %), lesná pôda (39,60 %) a záhrady predstavujú len 1,18 % katastrálneho územia. Poľnohospodárske pôdy v Turčianskej kotline sú v rámci Slovenska hodnotené ako stredne produkčné pôdy. Lesné pôdy sú prevažne dobré, vo vyšších polohách menej dobré a v najvyšších polohách zlé. V k.ú. sa nachádzajú aj pôdy s veľmi nízkou odolnosťou voči fyzikálno-mechanickému poškodeniu na strmých, poľnohospodársky využívaných svahoch s veľmi vysokou potenciálnou náchylnosťou na procesy erózie a zosuvnosti sa nachádzajú v severovýchodných polohách nad zastavaným územím obce vľavo popri ceste do Sklabinského Podzámku. Tieto polohy sa tiahnu severným smerom od obce až ku katastrálnej hranici.

Väčšina poľnohospodársky využívaných pôd k.ú. patrí do kategórie s vysokou odolnosťou voči chemickému poškodeniu kyslých zrážok, ako aj vysokou odolnosťou voči zvýšeniu obsahu pohyblivých foriem kontaminantov. V území evidujeme minimálne poškodenie pôd.

1.2.6 Rastlinstvo a živočíšstvo

V tomto subregióne sú dubovo-hrabové lesy karpatské najviac zastúpeným typom rekonštruovanej vegetácie, pričom v SV a JV časti sú významnejšie areály kvetnatých jedľových a bukových lesov i vápnomilných bukových lesov. Dubové lesy a lužné lesy podhorské majú obvyklý ostrovkovitý spôsob rozšírenia. Regionálne biokoridory zastupuje ekosystém Kantorského potoka a Blatnického potoka, ako aj úpätný koridor okrajom Veľkej Fatry. V Hradišti pri Záborí ide o zvyšky teplomilných lesných (s hrabom),

krovinových i skalných spoločenstiev s výskytom: drieň obyčajný, iskerník zlatožltý, kruštík širokolistý, medovník meduňkolistý, rimbaba karpatská, jagavka konáristá, zvonček bolonský, hlaváč žltkastý, hlaváčik letný, ranostaj pošvatý, ľan žltý, čiernohlávk veľkokvetý, vstavač bledý, zo živočíchov teplomilná arachnofauna, chrobáky, plazy (užovka hladká). Ďalšou lokalitou je Tisovô – Končitý vrch – Kačka, ktorá sa nachádza na východnom cípe hranice k.ú. Ide o väčší komplex rozdrobených starých montánných bučín a jedľobučín s rozsiahlejšími lúčnymi spoločenstvami (v minulosti kosenými) s prítomnosťou viacerých ekosozologicky významných druhov rastlín.

1.2.7 Lesníctvo

Vzhľadom na vysokú rozlohu lesov až 438 ha, lesná pôda (39,60 %), má významnú úlohu v obci lesníctvo. Lesy sú základnou a nenahraditeľnou zložkou životného prostredia, kde plnia niekoľko významných funkcií. Okrem produkcie žiadanej drevnej hmoty zabezpečujú plnenie dôležitých celospoločenských funkcií, z ktorých sú najdôležitejšie: vodohospodárska a pôdoochranná. Organizačne je začlenené do lesného hospodárskeho celku (LHC) Kantor.

Lesné pozemky sa nachádzajú v ucelenej východnej časti katastrálneho územia Sklabiná v Sklabinskej doline. Jedinou samostatnou enklávou lesných pozemkov v poľnohospodárskej krajine sú pozemky nachádzajúce sa v lokalite Hradište pozdĺž Sklabinského potoka, pred vstupom do obce Sklabiná.

Lesné pozemky sú v súkromnom vlastníctve a obhospodarovaní. Najväčším obhospodarovateľom lesa je Urbár, pozemkové spoločenstvo Sklabiná spravujúce 417,71 ha lesných pozemkov.

Okrem produkcie drevnej hmoty lesné pozemky plnia niekoľko mimoprodukčných funkcií:

1. Poľovnícka funkcia (niektoré lokality - tvoria vhodné podmienky na prezimovanie a rodenie mláďat niektorých druhov poľovnej zveri a sú zároveň migračnými pri prechode tejto zveri za potravou)
2. Pôdoochranná (lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach - hrebene a stráne so súvisle vystupujúcou materskou horninou)
3. Protiimisná (lesy pod vplyvom imisií).

1.2.8 Poľnohospodárstvo

V Sklabini je sídlo poľnohospodárskeho družstva SNP Sklabiňa. PD má sídlo na hospodárskom dvore v juhovýchodnej časti zastavaného územia, kde je sústredená administratíva, sklady, dielne, garáže, sušičky, senníky, mechanizácia, maštale, ovčín, apod. PD má celkove 68 zamestnancov, z toho 17 THP pracovníkov, 41 v rastlinnej a živočíšnej výrobe a 10 ľudí v mäsovýrobe. HD má 2 salaše v Sklabini a Záborí. PD hospodári na 531,18 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 140,18 ha ornej pôdy a 391,00 ha TTP.

V rastlinnej výrobe sa pestujú miešanky na 0,85 ha, lucerna na 4,00 ha, ozimná pšenica na 58,65 ha, raž na 4,69 ha, kukurica na zrno na 10,0 ha a kukurica na siláž na 62,86 ha.

V živočíšnej výrobe stav hospodárskych zvierat je nasledovný:

- 750 ks HD, z toho 350 ks dojníc
- 30 ks ošípaných v HD Horný Kalník
- 1100 oviec

V HD sa spracováva ovčie mlieko na produkty: čerstvé a údené syry, oštiepky, bochníky a žinčica. V HD sa nachádza závod mechanizácie, ktorý využíva voľnú kapacitu techniky a pracovníkov na poskytovanie externých služieb pre poľnohospodárske subjekty v rámci celého Slovenska - služby pri výrobe krmovín (rezanie, vakovanie, odvoz rezanky), kombajnovom zbere obilia, zbere sena a slamy. Počas vegetačného kľudu - zimnú údržbu komunikácii a príľahlých plôch traktormi a sypačom s radlicou.

V zástavbe rodinných domov má svoje sídlo aj výrobná mäsa PD SNP, ktorá zamestnáva 20 ľudí.

1.2.9 Životné prostredie

Koncepcia starostlivosti o životné prostredie vychádza z uplatnenia zákona o ochrane prírody a krajiny (č. 543/2002 Z.z.) a iných záväzných dokumentov ochrany prírody a životného prostredia. Jedná sa hlavne o vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability, ktoré je verejným záujmom.

Stav životného prostredia v regióne. Severná časť regiónu Turca patrí k ťažiskovým oblastiam osídlenia s vysokým počtom pracovníkov v priemysle. Z hľadiska zaťaženia imisiami patrí región k najviac zaťaženým z viacerých komponentov (koncentrácia NO₂, SO₂). Kvalita povrchových vôd je priemerná, znečistenie podzemných vôd nízke až priemerné. Produkciou nebezpečného odpadu patrí región k mierne nadpriemerným.

Radónové riziko je nízke až stredné. Pôdy patria k nekontaminovaným resp. mierne kontaminovým. Zdravotný stav lesov – lesy sú stredne až slabo poškodené.

Ochrana prírody (zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny)

Do k.ú. obce Sklabiňa zasahuje ochranné pásmo NP Veľká Fatra. Hranica OP prechádza južne a východne od zastavaného územia obce a pokrýva takmer 65 % katastrálneho územia.

Prírodné zdroje:

- ochrana lesných zdrojov

Opatrenia súvisiace s elimináciou poškodzovania pôd sú riešené pre lesné porasty v LHP a KEP.

- ochrana vodných zdrojov

Sklabinský potok je zaradený medzi vodohospodársky významné vodné toky. Vo východnej časti k.ú. v Sklabinskej doline je vyčlenené OP II. st. vodného zdroja Sklabiňa – Dolinka a Žiarcová. Pramene majú vyčlenené OP I. stupňa.

- ochrana pôdných zdrojov

Chránenou pôdou v zmysle zákona o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu je pôda s bonitou od 1. do 3. bonitnej triedy a pôda s vykonanými investičnými zásahmi. Pôda je spravovaná Poľnohospodárskym družstvom „SNP“ Sklabiňa a individuálnymi vlastníkmi a užívateľmi. Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. V k.ú. sa nachádzajú aj pôdy s veľmi nízkou odolnosťou voči fyzikálno-mechanickému poškodeniu na strmých, poľnohospodársky využívaných svahoch s veľmi vysokou potenciálnou náchylnosťou na procesy erózie a zosuvnosti sa nachádzajú v severovýchodných polohách nad zastavaným územím obce vľavo popri ceste do Sklabinského Podzámku. Tieto polohy sa tiahnu severným smerom od obce až ku katastrálnej hranici.

Väčšina poľnohospodársky využívaných pôd k.ú. patrí do kategórie s vysokou odolnosťou voči chemickému poškodeniu kyslých zrážok, ako aj vysokou odolnosťou voči zvýšeniu obsahu pohyblivých foriem kontaminantov.

Poľnohospodárske pôdy v Turčianskej kotline sú v rámci Slovenska hodnotené ako stredne produkčné pôdy. Lesné pôdy sú prevažne dobré, vo vyšších polohách menej dobré a v najvyšších polohách zlé.

- ochrana genofondových zdrojov

Hrebeň Veľkej Fatry Kopa - Hôľna Fatra - Bralná Fatra - terestrický biokoridor

Zabezpečujúci prepojenie Krivánskej Malej Fatry, Hôľnej a Bralnej Fatry s pokračovaním do Nízkych Tatier a Kremnických vrchov. Spája biocentrá Krivánsku Fatru, Pod Sokolom - Kopa – Korbeľka, Kľak – Tlstý diel, Hôľna Fatra - Lysec – Borišov – Madačov, Bralná Fatra. Biokoridor tvoria najmä komplexy starých rôznovekých rozdrobených montánných bučín a jedľobučín s prirodzenou štruktúrou v kombinácii s rozsiahlejšími horskými lúkami (v minulosti kosenými). Významný je výskyt tetraonidov, okrem nich biokoridor slúži ako migračná trasa veľkých cicavcov.

Kantorský potok - regionálny biokoridor

Hydrický ekosystém Kantorského potoka s príslušnými spoločenstvami. Predstavuje prepojenie vrcholových častí Veľkej Fatry cez lesnú krajinu napája sa na Katova Skala – Sklabinský hrad – Nad baštou, pokračuje významným historickým parkom v Turčianskej Štiavničke, vedie cez intravilán Turčianskej Štiavničky poľnohospodárskou krajinou až po rieku Váh. Vodné toky sú do značnej miery ovplyvnené ľudskými aktivitami. Ich priestor bol zúžený poľnohospodárstvom, výstavbou ciest, rozširovaním sídel.

Ekotón Veľkej Fatry Sklabiňa –Blatnica - regionálny biokoridor

Ekotónový biokoridor, vedie od okraju masívu Veľkej Fatry od Sklabine až po Blatnicu a Folkušovú, dotýka sa Bralnej Fatry. Tvoria ho okraje súvislých lesov a kontaktná časť poľnohospodárskej krajiny – lúky, polia a mozaiky nelesnej drevinovej vegetácie.

Hradište pri Zábore - regionálne biocentrum

Zvyšky teplomilných lesných (s hrabom), krovinových i skalných spoločenstiev s výskytom rastlín a živočíchov teplomilná arachnofauna, chrobáky, plazy.

Tisovô – Končítý vrch – Kačka

Nachádza sa na východnom cípe hranice k.ú. Ide o väčší komplex rozdrobených starých montánných bučín a jedľobučín s rozsiahlejšími lúčnymi spoločenstvami (v minulosti kosenými) s prítomnosťou viacerých ekosozologicky významných druhov rastlín.

Z regionálnych biokoridorov boli v území vyčlenené:

- regionálny terestrický biokoridor typu les-bezlesie vedúci okrajmi lesných porastov úpätia Veľkej Fatry;
- regionálny terestrický biokoridor – územie Trebostovo – Záborie (6/27), ktorý je v k.ú. Sklabine vyčlenený južne od zastavaného územia obce v smere k Brvennému, kde sa napája na kompaktné lesné porasty Veľkej Fatry;
- severne od hranice k.ú. Sklabiňa je vyčlenený regionálny terestrický biokoridor – územie Bukovina – Veľká Fatra (6/28), ktorý spája biocentrá regionálneho významu Katova skala (6/10), Sklabinský hrad - nad Baštou (6/11) a Bukovina (6/13).

Pamiatkový fond a významné krajinné štruktúry

V Ústrednom zozname Pamiatkového fondu Slovenskej republiky sú zapísané:

- pomník so sochou (socha vojaka-partizána),
- Hradisko Orešie,
- dom pamätný s pamätnou tabuľou,
- miesto pamätné s pamätnou tabuľou,
- dom ľudový s hospodárskymi časťami (štáb 2.part.brig.M.R.Štefánika),
- tabuľa pamätná(štáb 2.part.brig.M.R.Štefánika),
- dom pamätný (Dom bratov Samčíkovcov Dom vyhlásenia obnovy ČSR)

Ochrana ovzdušia (zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia)

Zákon upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. Sprísňujúce sa legislatívne opatrenia sú dôsledkom toho, že trend v regióne je čo sa týka obsahu znečisťujúcich látok v prostredí klesajúci, ako dôsledok sprísňujúcej sa legislatívy. Obec Sklabiňa sa nachádza cca 8 km východne od priemyselnej aglomerácie Martin – Vrútky. V riešenom území sa nenachádzajú prevádzky, ktoré by spôsobovali výrazné znečistenie ovzdušia. Tieto pochádzajú skôr zo vzdialenejších zdrojov väčších miest ako Martin, Žilina, Ružomberok. Zdrojom znečistenia ovzdušia sú skôr lokálne kúreniská (hlavne počas zimnej vykurovacej sezóny a zhoršených rozptylových podmienok). Zdrojmi znečisťovania ovzdušia (smrad) je hospodársky dvor a spaľovanie uhlia v domových kotolniciach.

Komunálny odpad (zákon č.223/2001 Z. z. o odpadoch)

Obec zabezpečuje vývoz komunálneho odpadu cez spoločnosť BRANTNER Fatra, s. r. o. Martin.

Množstvo komunálneho odpadu za rok 2014 predstavuje 165,07 t/obec

Množstvo komunálneho odpadu na 1 obyvateľa je 0,26077 t/obyvateľ

Množstvo vyseparovaného odpadu na 1 obyvateľa 0,05627 t/obyvateľ.

Starostlivosť o územie (zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov).

Územné plánovanie sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia. Okrem toho určuje zásady a vecnú časovú koordináciu činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historickú hodnotu územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvaloudržateľného rozvoja.

Obec Sklabiňa má návrh ÚP.

Starostlivosť o lesy a pôdu (zákon č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane poľnohospodárskeho
pôdneho fondu v znení neskorších predpisov)

Lesy sú podľa tohto zákona jednou zo základných zložiek životného prostredia, poskytujú pre priemysel trvalý zdroj drevnej hmoty. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú zdrojom zdravia a osvieženia pre obyvateľstvo.

Lesné pozemky sa nachádzajú v ucelenej východnej časti katastrálneho územia Sklabiňa v Sklabinskej doline. Jedinou samostatnou enklávou lesných pozemkov v poľnohospodárskej krajine sú pozemky nachádzajúce sa v lokalite Hradište pozdĺž Sklabinského potoka, pred vstupom do obce Sklabiňa.

Lesné pozemky sú v súkromnom vlastníctve a obhospodarovaní. Výmerove najväčším obhospodarovateľom lesa je Urbár, pozemkové spoločenstvo Sklabiňa spravujúce 417,71 ha lesných pozemkov.

V minulosti vhodné podmienky pre intenzívne obhospodarovanie lesných porastov, možno preto konštatovať, že tu nájdeme lesné spoločenstvá, ktoré by v minulosti neboli zasiahnuté ľudskou činnosťou. Jestvujúce porasty boli systematicky obhospodarované v intenciách lesných hospodárskych plánov, čoho dôkazom je aj zastúpenie porastov rôznych vekových

stupňov. Kvalita porastov je rôzna v závislosti od prístupu človeka, a to najmä od vhodnosti a kvality vykonaných zásahov.

Nezanedbateľný podiel tvoria porasty rovnoveké a rovnorodé s prevažným zastúpením smreka, čo je evidentný dôkaz intenzívneho využívania lesa človeka v minulosti, najmä za účelom získavania drevnej hmoty (drevené uhlie, baníctvo) sprístupnených pomerne hustou lesnou dopravnou sieťou.

Okrem produkcie drevnej hmoty lesné pozemky plnia niekoľko mimoprodukčných funkcií: poľovnícka, pôdoochranná, protiimisná.

Starostlivosť o vodu (zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon))

Podmienky na ochranu podzemných a povrchových vôd a ekosystémov vymedzuje zákon.

Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Z hydrologického hľadiska spadá katastrálne územie obce Sklabiňa do povodia rieky Váh, povodie Turiec. Celková dĺžka potoka je 14,7 km. Evidujeme aj menší vodný tok – Hradečnicu – v juhovýchodnej časti územia, popri novej IBV, ktorý je vedený v otvorenom rigole a cez obytnú časť v podzemnom prevedení so zaústením do Sklabinského potoka, popri objekte Skanvor. Cez centrálnu časť obce je potok brehovo a kapacitne upravený na Q100 vodu kamennými opornými múrmi. Prične cez potok sú vybudované železo-betónové premostenia, ako aj mostné objekty pre dopravné trasy.

1.3 Demografický potenciál

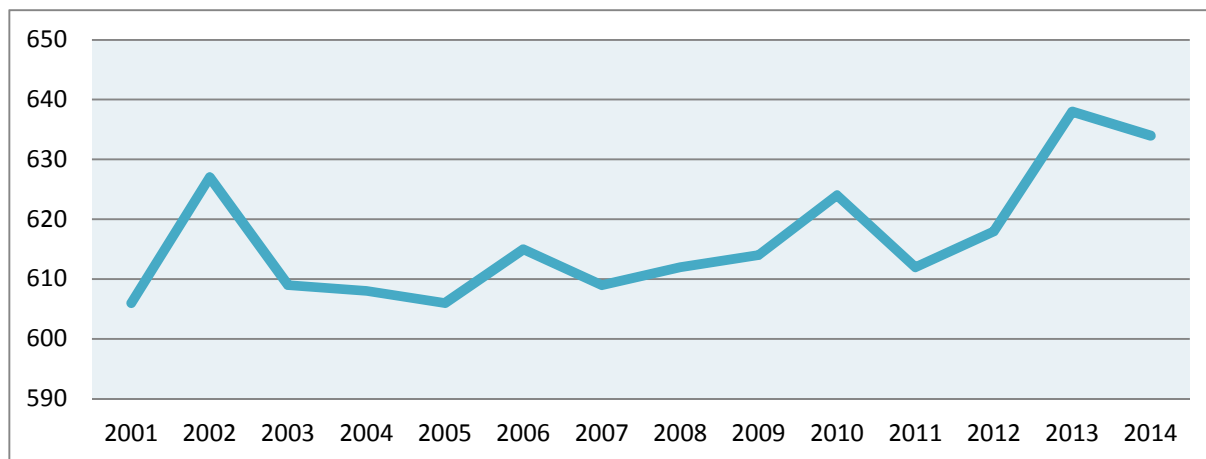
1.3.1 Počet obyvateľov

V okrese Martin je 43 obcí, obec Sklabiňa patrí k stredne veľkým obciam, s pozitívnym javom nárastu počtu obyvateľov. Podľa sčítania ľudu v roku 2011, počet obyvateľov obce predstavoval 612, počet obyvateľov v roku 2014 sa zvýšil na 634. Po roku 2006 nastúpil trend, kedy mladí zostávajú žiť spoločne s rodičmi, resp. sa k nim vrátili z mesta alebo si budujú vlastné domy.

Počet obyvateľov k 1.januáru 2015 predstavuje obyvateľov: 634

1.3.2 Vývoj počtu obyvateľov

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
606	627	609	608	606	615	609	612	614	624	612	618	638	634

1.3.3 Veková štruktúra (podľa pohlavia)

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov spolu	624	612	618	638	634
Z toho ženy spolu	316	313	316	323	320
Ženy 15-64 r.	228	228	229	235	233
Z toho muži spolu	308	299	302	315	314
Muži 15-64 r.	240	234	236	237	236

Podiel žien na celkovom počte obyvateľov v roku 2014 predstavoval 50,47 %.

Počet obyvateľov za posledných 5 rokov vzrástol o 10 , čo je prírastok o 1,58 %.

Veková štruktúra obyvateľstva obce Sklabiná je priaznivá pre rozvoj obce, väčšina obyvateľov je vo veku 15 - 64 rokov (469 obyvateľov), t.j.73,97 % obyvateľov.

Obyvateľstvo podľa veku a pohlavia

kategória	muži	ženy	spolu	rozdiel (M-Ž)
0 - 4	15	7	22	8
5 - 9	10	13	23	-3
10 - 14	8	16	24	-8
15 - 19	28	17	45	11
20 - 24	20	15	35	5
25 - 29	25	30	55	-5
30 - 34	27	27	54	0
35 - 39	20	21	41	-1
40 - 44	19	20	39	-1
45 - 49	21	17	38	4
50 - 54	21	23	44	-2
55 - 59	31	32	63	-1
60 - 64	19	22	41	-3
65 - 69	9	17	26	-8
70 - 74	7	9	16	-2
75 - 79	7	5	12	2
80 - 84	0	10	10	-10
85 - 89	6	6	12	0
spolu	293	307	600	-14

Zdroj: <http://census2011.statistics.sk/tabulky.html>

1.3.4 Prirodzený prírastok a migrácia obyvateľstva

Prirodzený prírastok ako aj migrácia obyvateľstva sú odrazom ekonomickej situácie obyvateľstva v obci. Z nasledovného prehľadu vidieť, že jedine v roku 2014 je negatívny trend, inak je rast obyvateľov, s nárastom počtu narodených detí a počtu prihlásených obyvateľov.

Rok	narodení	zomrelí	prihlásení	odhlásení	Prírastok/úbytok + / -
2010	5	10	21	6	10
2011	7	6	22	6	17
2012	9	4	11	10	6
2013	9	6	23	6	20
2014	4	10	9	7	-4

Zdroj: štatistický úrad

1.3.5 Národnostné zloženie

Národnosťou sa rozumie príslušnosť osoby k národu, národnostnej menšine alebo etnickej skupine. Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú človek väčšinou používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej menšine či etnickej skupine.

Podľa údajov štatistiky SODB 2011 je 96,00 % (576) obyvateľov slovenskej národnosti, 1 obyvateľ je národnosti českej, 1 ruskej národnosti, 1 moravskej národnosti, 1 inej národnosti a 20 národnosť neuviedli, podľa zdrojov z OÚ národnostné zloženie obyvateľstva v obci nikdy nespôsobovalo žiadne problémy.

1.3.6 Obyvateľstvo podľa vierovyznania

Najpočetnejšou skupinou obyvateľov sú obyvatelia evanjelického vierovyznania – 54,16 %, počet obyvateľov katolíckeho vierovyznania - 16,67 %, bez vierovyznania - 20,50 % .

Obyvateľstvo podľa vierovyznania

Vierovyznanie	počet	podiel (%)
1.) Rímskokatolícka cirkev	100	16,67
2.) Gréckokatolícka cirkev	2	0,34
3.) Pravoslávna cirkev	3	0,50
4.) Evanjelická cirkev augsburského vyznania	325	54,16
5.) Evanjelická cirkev metodistická	9	1,50
6.) Apoštolská cirkev	1	0,17
7.) bez vyznania	123	20,50
8.) iné	5	0,83
9.) nezistené	32	5,33

Zdroj: <http://census2011.statistics.sk/tabulky.html>

1.4 Životná úroveň

1.4.1 Bývanie

Úroveň bývania výrazne ovplyvňuje kvalitu života občanov. Súčasná výstavba rodinných domov je dostatočná, čo pozitívne vplýva na prirodzenú reprodukciu populácie. O individuálnu bytovú výstavbu v obci je záujem, preto bude potrebné riešiť infraštruktúru

a perspektívne riešiť rozvoj obce. Je potrebné sa zamerať sa na prípravu pozemkov a infraštruktúry na výstavbu rodinných domov a nájomných domov.

Údaje o domovom a bytovom fonde boli súčasťou sčítania obyvateľov v roku 2011 v súlade so Zákonom č.165/1998 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov. V roku 2011 bolo v obci Sklabiňa **192** obývaných domov.

Podľa sčítania obyvateľstva, domov a bytov v r. **2011** bolo v obci **192** domov, **192** trvalo obývaných domov a bytov.

	2011	2014
Počet domov spolu	200	209
- trvalo obývané	192	203
Počet bytov spolu	204	215
- z toho v RD	192	203

V obci sa nachádzajú bytové domy, ale obyvatelia prevažne bývajú vo vlastných rodinných domoch alebo spoločne s rodičmi.

Po dohode s vlastníckmi pozemkov sa v obci plánuje realizácia IBV a taktiež obec plánuje výstavbu 30 nájomných bytov, na obecných pozemkoch alebo rekonštrukciu nevyužívaného objektu v majetku obce. Toto bude mať pozitívny vplyv na zvýšenie životnej úrovne obyvateľov obce ako i na zvýšenie počtu obyvateľov.

1.5 Ekonomický potenciál

1.5.1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

Podľa údajov zo sčítania ľudu v roku 2011 z celkového počtu 600 obyvateľov, ekonomicky aktívnych (EAO) bolo 318, čo je 53,00 %, väčšina obyvateľov dochádza za prácou mimo obec - 281 obyvateľov, čo je 88,36 % ekonomicky aktívnych obyvateľov.

1.5.2 Nezamestnanosť v obci od roku 2010 – 2014

Evidovaným nezamestnaným je občan, ktorý nie je v pracovnoprávnom, služobnom, členskom pomere, nevykonáva samostatne zárobkovú činnosť, ani sa sústavne nepripravuje na výkon povolania.

Sklabiňa - počet obyvateľov (evidovaní uchádzači o zamestnanie)

2010	2011	2012	2013	2014	2015
20	28	25	31	34	30

Zdroj: ÚPSVaR

Miera nezamestnanosti v okrese Martin v rokoch 2010 - 2014 bola nižšia ako je celoslovenský priemer.

Nezamestnaní - uchádzači o zamestnanie Sklabiňa

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Muži	11	14	14	19	11	20
Ženy	9	14	11	12	13	10

Zdroj: ÚPSVaR

Prehľad nezamestnaných podľa doby evidencie rok 2014

Doba evidencie	Do 3 mesiacov	4-6 mesiacov	7-9 mesiacov	10-12 mesiacov	13-24 mesiacov	Nad 24 mesiacov
Sklabiňa	3	7	2	6	7	9

Zdroj: ÚPSVaR

Z tabuľky vidieť, že až 26,47 % nezamestnaných sú nezamestnaní dlhodobo – nad 2 roky, čiže je predpoklad, že títo budú nepriaznivo ovplyvňujú mieru nezamestnanosti v obci aj naďalej.

Prehľad nezamestnaných podľa veku - rok 2014

	spolu	19 r.	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	>60
Sklabiňa	34	1	3	5	8	2	1	7	4	2	1

Zdroj: ÚPSVaR

Podľa veku tvoria mladí nezamestnaní do 30 rokov 26,47 % a starší nad 50 rokov 20,59 %, väčšina nezamestnaných je vo veku 30 - 50 rokov 52,94 %.

Prehľad nezamestnaných podľa stupňa dosiahnutého vzdelania - rok 2014

	Vzdel. spolu	základné	vyučení	SOU US	SOS s mat.	Vyššie-bakal.
Sklabiňa	34	4	0	15	6	9

Zdroj: ÚPSVaR

Najvýznamnejším zamestnávateľom z pohľadu počtu pracovných miest v obci sú: podnikatelia. Pre obec s pomerne vysokým počtom podnikateľov je typické samozamestnanie.

1.5.3 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva má pre rozvoj obce zásadný význam. Je dôležité aké vzdelanie má obyvateľstvo na danom území a je potrebné zosúladiť ponuku s dopytom, čo následne minimalizuje potrebu migrácie obyvateľstva za pracovnými príležitosťami do iných regiónov.

Na základe výsledkov posledného sčítania obyvateľstva k 31. 12. 2011 bola vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Sklabiňa nasledovná:

Obyvateľstvo podľa vzdelania

	vzdelanie	počet	podiel (%)
1.)	základné	76	12,67
2.)	učňovské (bez maturity)	105	17,50
3.)	stredné odborné (bez maturity)	64	10,67
4.)	úplné stredné učňovské (s maturitou)	30	5,00
5.)	úplné stredné odborné (s maturitou)	138	23,00
6.)	úplné stredné všeobecné	15	2,50
7.)	vyššie odborné vzdelanie	13	2,17
8.)	vysokoškolské bakalárske	15	2,50
9.)	vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	60	10,00
10.)	vysokoškolské doktorandské	1	0,16
11.)	bez školského vzdelania	78	13,00
12.)	Nezistené	5	0,83

Zdroj: SODB 2011

1.5.4 Podnikateľská sféra

Počet podnikateľov: 58

SHR- 0

Počet družstiev: 1

(zdroj: www.vsetkyfirmy.sk)

Aktívne na území obce pôsobia firmy:

1. Poľnohospodárskym družstvom „SNP“ v Sklabini
2. SKANVOR, spol. s r.o.
3. MÄSOVÝROBA, s.r.o.
4. URBÁR, pozemkové spoločenstvo Sklabiňa

Okrem vyššie uvedených firiem sú v obci pracovné miesta vytvorené na Obecnom úrade, Základnej škole a Materskej škole.

Polovica ekonomicky aktívneho obyvateľstva odchádza za zamestnaním mimo obce. Podľa SODB 2011 bolo ekonomicky aktívnych 318 obyvateľov obce a z toho 281 obyvateľov dochádzalo za pracou mimo obce, čo predstavuje 88,36 %.

V záujme znižovania percenta nezamestnanosti a počtu obyvateľov dochádzajúcich za pracou mimo obec, je potrebné vytvárať vhodné a motivujúce podmienky pre potencionálnych zamestnávateľov, ako aj samozamestnávateľov – malých podnikateľov.

1.5.5 Hospodárenie obce

Hospodárenie obce je stabilné. Pri svojej činnosti nevytvára a nehromadí dlhodobé záväzky, vyvíja aktivity, ktoré zabezpečujú splatenie všetkých pohľadávok voči obci.

Usiluje o to, aby bol majetok zhodnocovaný a využívaný v prospech obyvateľstva.

Finančné hospodárenie obce sa riadi schváleným rozpočtom na príslušný kalendárny rok.

Rozpočet sa vnútorne člení na bežný a kapitálový rozpočet príjmov a výdavkov.

Štruktúra majetku (údaje v EUR)

	2012	2013	2014
Neobežný majetok	1 535 551	1 440 471,73	1 365 958,80
Dlhodobý nehmotný majetok	4 664	4 664,30	22 103,61
Dlhodobý hmotný majetok	1 424 244	1 329 164,89	1 237 212,65
Dlhodobý finančný majetok	106 643	106 642,54	106 642,54
Obežný majetok	6 981	9 556,84	8 016,83
Zásoby	1 365	2 163,13	1 189,97
Pohľadávky	468	219,71	387,10
Finančný majetok	2 698	4 006,90	4 818,34
AKTÍVA SPOLU	1 544 171	1 451 257,32	1 375 249,39

PASÍVA

	2012	2013	2014
Vlastné zdroje	335 005	320 618,81	316 562,68
Fondy	0	0	0
Majetkové fondy			
Finančné fondy			
Výsledok hospodárenia	335 005	320 618,81	316 562,68
Cudzie zdroje			
Rezervy	8 073	10 804,27	6 757,71
Dlhodobé záväzky	364	662,33	758,75
Krátkodobé záväzky	31 893	25 117,81	20 969,36
PASÍVA SPOLU	1 544 171	1 451 257,32	1 375 249,39

Zdroj: MF SR, Register účtovných závierok

V nasledujúcich tabuľkách je **vyčíslené podrobné hospodárenie obce** (údaje získané z OÚ Sklabiňa)

Štruktúra príjmov (EUR)

	2012	2013	2014
Celkové príjmy	437 537,35	225 624,68	242 914,88
Bežné príjmy	240 224,35	217 135,87	241 186,88
Kapitálové príjmy	197 293,00	8 488,81	1 728,00

Plnenie rozpočtových výdavkov (EUR)

Výdavky	2012	2013	2014
Plnenie bežného rozpočtu	100,02 %	100,28 %	99,66 %
Schválený upravený rozpočet	208 317,00	213 746,00	235 955,00
Skutočnosť	208 367,76	214 343,74	235 163,83
Plnenie kapitálového rozpočtu	100,07 %	98,77 %	99,47 %
Schválený upravený rozpočet	234 326,00	8 489,00	3 728,00
Skutočnosť	234 495,09	8 384,66	3 708,17

Zdroj: vlastné spracovanie

1.6 Technická infraštruktúra

1.6.1 Dopravná infraštruktúra

Základným predpokladom rozvoja každého regiónu je jeho dostupnosť. Rozvoj dopravnej infraštruktúry ovplyvňuje jednak hospodársky rozvoj regiónu, ale aj spôsob života a životnú úroveň jeho obyvateľov. Preto je dôležité vychádzať zo súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry.

Obec Sklabiňa sa nachádza východne od okresného mesta Martin asi 8 km. S mestom ju spája cesta tretej triedy č.III/2145 od Zábora, napojená úrovňovou križovatkou na cestu I/65 a pripojenou na cestu I/18 v smere Žilina – Poprad, ktorá je od obce Zábore až po Sučany pokračovaním cesty SNP III/ 2132. Pomocou komunikácie III/2145 bude mimoúrovňovou križovatkou napojená na navrhovanú diaľnicu R3 smer B. Bystrica – Martin, a potom na pripravovanú D1. Vzdialenosť obce od diaľnice R3 predstavuje 5 km. Hlavná komunikačná os cestnej dopravy na území obce Sklabiňa predstavuje cesta

III/2132, tzv. cesta SNP. Hlavná zberná komunikácia slúži prevažne účelovej a rekreačnej doprave.

Najbližšia železnica sa nachádza v okresnom meste Martin, na železničnej trati č.171, vo vzdialenosti cca 9 km.

Regionálne letisko sa nachádza v Tomčanoch pri Martine, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu je pri Žiline (cca 50 km) a v Poprade (cca 100 km).

Medzinárodné autobusové linky prechádzajú mestom Martin, kde je spojenie dostatočné prímestskou hromadnou dopravou.

Prímestskú hromadnú dopravu zabezpečuje SAD Žilina, a.s., prevádzka Martin.

Počet autobusových spojov momentálne spĺňa potreby obyvateľov obce.

V obci neexistujú značené cyklistické chodníky, cyklisti využívajú ako cyklotrasu cestu SNP. Cez obec prechádza značená regionálna cyklotrasa: Severný Turiec: Sučany-Sklabiňa-Martin-Vrútky-Lipovec-Turany-Šútovo-Krpeľany-Konské-Podhradie-Sučany, v dĺžke 61,9 km.

1.6.2 Inžinierske siete

Elektrická sieť

Katastrálnym územím obce prechádza 22kV vzdušná rozvodná sieť, smerujúca do obcí Sklabiňa a Sklabinský Podzámok, ktorá je napojená na hlavnú zásobovaciu linku č.248 cez vzdušné prípojky do distribučných trafostaníc 22/0,4kV. Cez katastrálne územie obce sú trasované VVN linky nadradenej prenosovej sústavy SR:

-220 kV linka č.271 – Rozvodňa VVN Sučany – Rozvodňa Bystričany

-400 kV linka č.493 – rozvodňa VVN Liptovská Mara – Rozvodňa Horná Zdaňa

Uvedené VVN linky prechádzajú západným smerom od Sklabine (medzi obcou Diaková a Záborie). Sekundárna sieť v obci je v podstate prevedená vzdušným rozvodom po betónových stĺpoch vodičmi 35,50 a 70 mm² AlFe. Z niektorých staníc sú vyvedené samostatné posilňovacie káble typu AYKYZ do uzlov väčšej spotreby ako aj káblové vývody do objektov vybavenosti a výroby (družstvo).

1.6.3 Kanalizácia

Obec Sklabiňa má od roku 2008 vybudovanú delenú splaškovú kanalizáciu, ktorá odvádza splaškové vody zo Sklabine. Obecný kanalizačný zberač DN 300 PVC je ukončený v objekte prečerpávacej stanice ČS-1 Sklabiňa s kapacitou 4,6 l/s. Z uvedenej čerpacej stanice sa splaškové vody prečerpávajú tlakovým potrubím HDPE - DN 90 do obce

Dražkovce, následne sú odpadové vody odvádzané zberačom DN 300 PVC do mestskej kanalizácie mesta Martin a do mechanicko - biologickej ČOV Vrútky v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Martin.

Odpadové vody zo živočíšnej výroby sa zneškodňujú samostatnou technológiou mimo realizovanej splaškovej kanalizácie.

Napojenie obyvateľstva a objektov občianskej vybavenosti na uvedenú delenú kanalizáciu sa realizujú cez revízne šachty kanalizačných prípojk.

1.6.4 Vodovodná sieť

Podľa zákona o Obecnom zriadení č.36/1990 Z. z. je obec povinná zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou a rovnako zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. Pitná voda v okrese Martin má dlhoročne nezávadnú a dobrú kvalitu. Voda z povrchových tokov nie je v okrese využívaná na pitné účely. V Sklabinskej doline sa nachádzajú 2 málo výdatné vodné zdroje pitnej vody: pramene Dolinka a Žiarová v lokalite Rybanová. Voda je gravitačne privádzaná do zemného vodojemu 150 m³ na kóte cca 541 mm. Tieto pramene nie sú v súčasnosti využívané pre potreby zásobovania obce pitnou vodou a slúžia iba ako zálohový zdroj. Uvedené zdroje (pramene) sa v prípade väčšej poruchy dajú dočasne využiť v malom zásobovacom okruhu a dajú sa charakterizovať ako studená rezerva – záskoková.

V katastrálnom území obce Sklabiňa sa nenachádzajú vodárenské zdroje pre hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Zásobovanie zabezpečuje skupinový vodovod (MSV) Martin v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Martin. Zdrojmi pitnej vody pre obec Sklabiňa sú: vodný zdroj „Halmešová“ – povolený odber 7l/s, „Vôdky“ – 6l/s a „Bazovská“ – 2 l/s, nachádzajúce sa v k.ú. Turčianske Jaseno. Akumulácia je pre obec Sklabiňa a ostatné obce po trase. Vodárenskú akumuláciu zabezpečuje zemný vodojem Turčianske Jaseno 300 m³ cez privádzač DN 100, ktorý tvorí vetvu Turčianske Jaseno – Kalník - Záborie – Sklabiňu. Jestvujúci vodovodný rozvod je prevádzkovaný s profilom 90 PVC, DN 100 OC a DN 110 PE v I. tlakovom pásme. Jestvujúci systém zásobovania pitnou vodou ako aj konfigurácia vodovodnej siete dávajú predpoklad na bezporuchovú a spoľahlivú prevádzku vodárenských rozvodov.

1.6.5 Telekomunikačná sieť

Obec Sklabiňa patrí pod primárne centrum sieťovej infraštruktúry Martin (CSI-MA) a následne do sekundárneho centra (RCSI-ŽA) Žilina spoločnosti Telekom, a.s. Bratislava.

V obci Záborie je inštalovaná digitálna automatická telefónna ústredňa (ATU) napojená na diaľkový telefónny rozvod. Z uvedenej ATU je vyvedený podzemný kábel do miestnej telefónnej siete v Sklabini, ktorá bola v roku 1998 úplne zrekonštruovaná. V súčasnej dobe ATU Záborie disponuje technológiou pre DSLAM pre ADSL pripojenia. Pre prenos vysokorýchlostného pripojenia účastníkov v Sklabini sa používa káblový rozvod z metalických káblov. Územie obce Sklabiňa je plošne pokryté signálom GSM cez dve anténne zosilňovacie stanice (RR bod MT – Sklabiňa – prevádzkovateľ T-Mobile a.s. Slovensko) a RR Gaya s.r.o. Martin. Uvedené stožiare sú situované nad obcou severovýchodným smerom.

Káblový televízny signál zabezpečuje čiastočne aj obec cez vlastnú prijímaciu stanicu umiestnenú na obecnom úrade cez anténny stožiar nad obcou severozápadným smerom.

1.6.6 TV a internet

V obci je káblová televízia, ktorú spravuje súkromná firma TES Media s.r.o. Žilina - doteraz má cca 112 pripojení. V obci je možnosť pripojenia na internet, ktorú využilo okolo 80% ľudí, hlavne v novej časti obce. V katastrálnom území, v lokalite Príslop, sa nachádza vykryvač (ZS- zosilovacia stanica a RR -retranslačný -bod) MT - Sklabiňa.

1.6.7 Zásobovanie teplom

V obci Sklabiňa nie je ani sa neuvažuje s teplovodom a s centrálnou kotolňou.

1.6.8 Zásobovanie plynom

Obec Sklabiňa nie je plynofikovaná.

1.7 Občianska infraštruktúra a vybavenosť

1.7.1 Infraštruktúra vzdelávania

Školské zariadenia v obci sú: *Materská škola a Základná škola*. Materská škola pre 24 detí je umiestnená v budove ZŠ, zabezpečuje pre deti vo veku od 3 – do 6 rokov celodennú starostlivosť. V súčasnej dobe sa v obci nachádza malotriedna základná škola, ktorú navštevuje 19 žiakov umiestnených v 2 dvojtriedkach - 1.+ 3.ročník, 2.+ 4.ročník. Základná

škola nemá na svojom pozemku ihrisko, nachádza sa tu len detské ihrisko. V škole sa nachádza družina, školský klub detí a jedáleň. ZŠ a MŠ sú vybavené technickým vybavením a internetom.

Školské zariadenia pre deti, ktoré vyžadujú osobitný prístup sa nachádza v Martine. Stredné odborné školy a gymnáziá sú v Martine, Turčianskych Tepliciach a vo Vrútkach. Nadregionálny význam má martinská Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine. Celoslovenský význam má Žilinská univerzita v Žiline. Mimoškolské zariadenia, centrá pre využitie voľného času detí, mládeže a seniorov sa v obci nenachádzajú, ale vzhľadom na vekovú štruktúru sa o takom zariadení uvažuje.

1.7.2 Sociálna infraštruktúra

V rámci regiónu sa v posledných rokoch zvýšil počet miest v zariadeniach sociálnej starostlivosti. V prípade požiadavky obec rieši umiestnenie seniorov v Domovoch dôchodcov, domov opatrovateľskej služby v regióne.

1.7.3 Zdravotná infraštruktúra

V obci sa nachádza zdravotnícke zariadenie v administratívnej budove umiestnenej v areáli PD. Ambulanciu tu má obvodný lekár. Pohotovostnú službu zabezpečuje LSPP v Martine pre dospelých a deti, ako i zubná pohotovosť.

Zdravotnícku starostlivosť pre občanov obce zabezpečujú nasledovné zdravotnícke zariadenia

- Univerzitná nemocnica Martin (plní funkciu aj okresnej a mestskej nemocnice)
- Lekárska služba prvej pomoci a Záchranná zdravotná služba
- Polikliniky v Martine
- Ambulancie neštátnych všeobecných, odborných lekárov a pediatrov
- 2 detské sanatória (v správe ŽSK) pre deti s respiračnými, pohybovými a neurologickými chorobami

1.7.4 Kultúrny potenciál

Obec využíva na rôzne kultúrne podujatia viacúčelovú sálu na prízemí Obecného úradu s kapacitou 250 stoličiek. Pre účely miestnej knižnice sa využíva samostatná miestnosť

situovaná v budove Obecného úradu. V knižnici sa nachádza 2.726 zväzkov, knižnica zabezpečuje prezentácie pre školákov a škôlkarov.

1.7.5 Podujatia

Obec organizuje podujatia:

- Medzinárodný deň detí
- Posedenie s dôchodcami
- Beh v srdci SNP
- Vianočné trhy
- Uvíťanie nového roka.

1.7.6 Cirkevný život

Podľa sčítania obyvateľstva z roku 2011 je v obci 325 obyvateľov evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania, čo predstavuje 54,16 %. Počet obyvateľov, ktorý sa hlásia k rímsko-katolíckemu vierovyznaniu je 100 t. j 16,67 %.

1.7.7 Kultúrne pamiatky

V Ústrednom zozname Pamiatkového fondu Slovenskej republiky sú zapísané:

- pomník so sochou (socha vojaka - partizána),
- hradisko Orešie,
- dom pamätný s pamätnou tabuľou,
- miesto pamätné s pamätnou tabuľou,
- dom ľudový s hospodárskymi časťami (štáb 2.part.brig.M.R.Štefánika),
- tabuľa pamätná(štáb 2.part.brig.M.R.Štefánika),
- dom pamätný (Dom bratov Samčíkovcov Dom vyhlásenia obnovy ČSR).

1.7.8 Spolková činnosť

Obec Sklabiňa má bohatú spolkovú činnosť. V obci pôsobí niekoľko spolkov: Dobrovoľný hasičský zbor, Poľovnícke združenie Poloma Sklabiňa, TJ Družstevník, Klub hokejistov, Združenie technicko-športovej činnosti, Klub mladých, Klub kulturistov, OZ Hrádečnica.

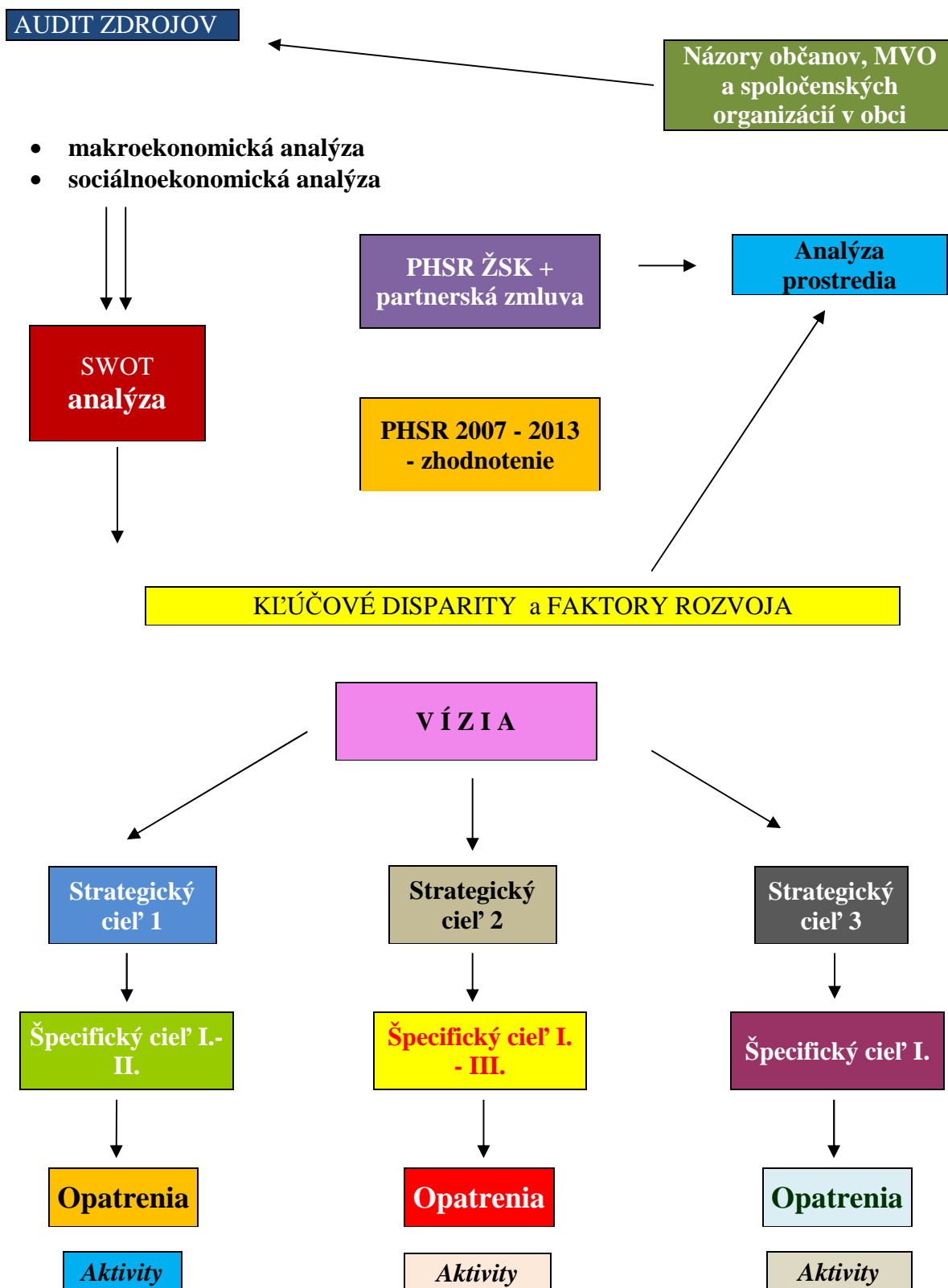
1.7.9 Športová infraštruktúra a cestovný ruch

V obci sa nachádzajú tieto telovýchovné a športové zariadenia:

- športový areál s futbalovým ihriskom, ktoré má hygienické zázemie (šatne, sociálne zariadenia, spoločenská miestnosť, miestnosť pre rozhodcov, sklady), nachádzajúci sa v juhozápadnej časti obce pri jej vstupe;
- viacúčelové ihrisko v areáli bývalej MŠ;
- športová strelnica, klubová budova + sociálne zariadenie, v časti Šimová;
- lyžiarsky vleč o dĺžke cca 300 m v nevyhovujúcom technickom stave;
- cyklistické trasy: 1. červená trasa č. 032 - cesta SNP (Turčiansky Michal - Mošovce – Blatnica - Folkušová - Necpaly - Belá-Dulice - Turčianske Jaseno - Dražkovce - Sklabiňa - Turčianska Štiavnička)
6. zelená trasa č. 5413 (Sklabiňa - Sklabinská dolina po Pod Tlstým dielom);
- prechádzajú značkové turistické chodníky: 2762. Sklabiňa - Sklabinská dolina – odbočka žltej na Lučenec - Mažiarky - sedlo pod Kečkou - Jarabiná (modrá značka);
- klzisko pri strelnici;
- amfiteáter pri strelnici;
- posilovňa v budove Obecného úradu.

V katastrálnom území nie sú postavené skoro žiadne rekreačné objekty, až na jednu súkromnú rekreačnú chatu a poľovnícku chatu v Sklabinskej doline.

1.8 Postup spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

1.8.1 Opis rozvojovej stratégie

Zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky je definovaný prechod určitých kompetencií (čl.1, § 2) do pôsobnosti obce. Jednou z rozhodujúcich strategických oblastí je regionálny rozvoj a v rámci neho prechádza do pôsobnosti obce:

- vykonávanie stratégie regionálneho rozvoja
- vypracúvanie programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja
- koordinovanie spolupráce právnických osôb pri vypracúvaní programov rozvoja obcí

Snahou regionálnej politiky je ovplyvňovanie a koordináciu hospodárskych procesov, ovplyvňuje rozvoj veľkých územných celkov v rámci krajiny.

V rámci regiónov obce vykonávajú vlastnú politiku rozvoja územia s využitím princípov územného regionálneho marketingu. Vypracovaním PHSR plní obec jednu zo základných princípov regionálnej politiky – princíp programovania.

Vyššie uvedené kompetencie sú v podmienkach malých obcí, u ktorých je problémom nedostatok financií na investície a nízko rozvinuté hospodárstvo, možnosťou ako zabezpečiť trvaloudržateľný rozvoj obce pri využití miestnych zdrojov, ako skvalitniť infraštruktúru obce, ako vytvoriť podmienky pre podnikateľské aktivity a s tým spojený nárast pracovných príležitostí, ale najmä ako neustále skvalitňovať život jej obyvateľov.

Cieľom programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bolo sformulovať predstavy o smerovaní obce tak, aby boli v súlade s očakávaniami jej obyvateľov, aby vyjadrovali ich ekonomické a sociálne záujmy.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je strednodobý strategický dokument na obdobie, ktoré pokrýva programové obdobie EÚ s výhľadom do roku 2025.

Program je v súlade so strategickými cieľmi štátu a vyššieho územného celku.

Rešpektuje záujmy ochrany historického a kultúrneho dedičstva, ochrany prírody.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sklabiňa nadväzuje na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja.

Súčasne je vypracovaný v súlade s Partnerskou dohodou 2014-2020.

Obec Sklabiňa je obcou do 1000 obyvateľov, jej priority budú realizované predovšetkým prostredníctvom PRV.

PHSR je otvorený dokument, ktorý bude podľa potreby aktualizovaný tak, aby sa dosahovali jeho ciele, aby obyvatelia obce mohli byť s kvalitou života v obci spokojní.

PHSR obce Sklabiňa prispeje k zvýšeniu absorpčnej kapacity regiónu, t.j. k schopnosti regiónu čerpať prostriedky z fondov EÚ a iných podporných mechanizmov pre rozvoj.

1.8.2 Zabezpečenie a realizácia

1.8.2.1 Organizačné zabezpečenie

Pri strategickom plánovaní rozhodujúcu úlohu zohrala spolupráca starostu obce, poslancov Obecného zastupiteľstva a spracovateľ a zúčastnených na tvorbe PHSR obce.

Proces realizácie a implementácie bude zabezpečovať Obecné zastupiteľstvo, taktiež aj jeho aktualizáciu.

Implementácia jednotlivých projektov vyžaduje, aby boli ich vedením poverené osoby, vzhľadom na veľkosť obce odporúčame externých projektových manažérov. Obec má už skúsenosti v manažovaní projektov. Doteraz realizované projekty boli v spolupráci zástupcov Obecného úradu s občanmi obce a dodávateľskými partnermi.

1.8.2.2 Finančné zabezpečenie

Regionálny rozvoj v obci možno zabezpečiť prostredníctvom financií z nasledovných zdrojov:

- štátny rozpočet
- štátne fondy
- rozpočet samosprávneho kraja
- rozpočet obce
- granty a dotácie
- sponzorské príspevky a dary
- úvery z bánk
- úvery a príspevky medzinárodných organizácií

Doplňkovým zdrojom sú finančné prostriedky zo štrukturálnej pomoci EÚ. Tieto sú podľa pravidiel EÚ určené regiónom a oblastiam vykazujúcim nízku úroveň hospodárskeho rozvoja. Zdroje u rozpočtu EÚ je možné získať len v prípade, že obec preukáže schopnosť spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Rovnaké pravidlo platí aj pre získanie finančných zdrojov zo štátneho rozpočtu.

1.9 SWOT analýza

Silné stránky • dobrá geografická poloha • dobrá dostupnosť prímestskej dopravy a dopravy vôbec • zachované prírodné prostredie • vhodné podmienky pre rozvoj agroturistiky • blízkosť lyžiarskeho strediska v Jasenskej doline • dostatok a dostupnosť vzdelávacích zariadení • dobrá dostupnosť zdravotnej starostlivosti • kvalitné životné prostredie • zdroje kvalitnej pitnej vody • vybudovaná kanalizácia v obci • verejná vodovodná sieť • separácia odpadu • kvalitné životné prostredie • územný plán • vybudovaná telekomunikačná infraštruktúra (telefón, internet) • potenciál pre výrobu energie alternatívnym spôsobom • objekty občianskej vybavenosti (Kultúrny dom, Dom smútku, predajne potravín) • aktívne spolky a MVO v obci • Dobrovoľný hasičský zbor s dlhoročnou tradíciou • Silná športová tradícia • existujúce pracovné príležitosti v obci • podnikateľské subjekty v obci • obec je mimo chráneného územia	Slabé stránky • zlá kvalita komunikácií v obci • nedostatočne vybudované chodníky popri celej dĺžke miestnych komunikácií • nevyužívané obnoviteľné zdroje energie • zastaraný objekt ZŠ a MŠ, Kultúrneho domu – Obecného úradu • absencia plne vybaveného detského ihriska • nedostatok pracovných príležitostí v obci a dochádzka za prácou mimo obec • slabo vybudované služby pre cestovný ruch • nedostatočne využívaný potenciál prichádzajúcich turistov do blízkeho lyžiarskeho strediska
Príležitosti • cestná sieť v kraji je súčasťou európskeho koridoru • vybudovanie rýchlostnej komunikácie (sever – juh) • podpora využívania slnečnej energie, rozvoj využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie • zmena v podpore poľnohospodárskej produkcie smerom k netradičným plodinám s energetickým využitím • poľnohospodárska výroba ekologickým spôsobom • zvyšujúci sa záujem o ekoturistiku • podpora internetizácie a informatizácie spoločnosti	Ohrozenia • nesprávne nastavený systém financovania samospráva s negatívnym dopadom na rekonštrukciu komunikácií • slabá resp. žiadna podpora pri využívaní obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie • globálne a klimatické zmeny • konflikt enviromentálnych a ekonomických záujmov • cena energií • nevyhovujúci finančný rámec na budovanie a rekonštrukciu objektov občianskej vybavenosti • klesajúci záujem o športovanie a voľnočasové aktivity

Príležitosti • možnosti využitia fondov EÚ na obnovu a rekonštrukciu objektov občianskej vybavenosti a služieb • rozvoj využitia alternatívnych zdrojov energie • priaznivé podmienky pre rozvoj talentu a nadania • upevňovanie a budovanie partnerských vzťahov v zahraničí • posilnenie spolupráce v rámci mikroregiónu Veľká Fatra • efektívne využitie penetrácie internetu • spolupráca s partnermi pri rozvoji miestnej zamestnanosti • podpora a realizácia podnikateľských zámerov • podpora vzniku obecných firiem • prenos kompetencií do pôsobnosti obcí pri realizácii komunitných sociálnych služieb • rast neštátneho neziskového sektora v oblasti poskytovania sociálnych služieb • zvyšujúce sa požiadavky na zdravé životné prostredie (hospodárenie na pôde a v lesoch)	Ohrozenia • chýbajúca legislatíva pre podporu mikroregionálnych združení • nepriaznivý demografický vývoj • nepriaznivá (demotivujúca) legislatíva pre začínajúcich podnikateľov • nedostatok financií • neatraktívne finančné ohodnotenie v sociálnych službách • nesúlad legislatívnych noriem v oblasti ochrany prírody a krajiny • klimatické zmeny a zhoršujúce sa ŽP

1.10 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

1.10.1 Kľúčové disparity

Z vykonanej SWOT analýzy boli definované hlavné problémy obce :

- ***zvyšujúca sa dopravná zaťaženosť komunikácií v katastrálnom území, zlý technický stav a nedostatočná kvalita z hľadiska bezpečnosti (značenie, chodníky,)***
identifikátor: zaťaženosť komunikácií
                              objem investícií na rekonštrukciu a údržbu komunikácií
- ***nedostatočná infraštruktúra pre voľnočasové aktivity a deti***
identifikátor: počet skolaudovaných objektov
                              výška investícií do infraštruktúry
- ***zlý technický stav objektu Kultúrneho domu – Obecný úrad, ZŠ a MŠ***
identifikátor: výška investície

1.10.2 Faktory rozvoja

Z vykonanej SWOT analýzy boli identifikované faktory rozvoja obce :

- ***efektívne využívať zdroje pre rozvoj obce***
identifikátor: počet úspešných projektov podporených zo štrukturálnych fondov, grantových programov MVO a VÚC
- ***využiť predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu***
identifikátor: počet návštevníkov
                              počet lôžok
                              počet zariadení pre využitie voľného času
                              km náučných chodníkov, turistických trás, cyklotrás
- ***využiť dobrú geografickú polohu obce***
identifikátor: počet a štruktúra návštevníkov
                              počet novovzniknutých podnikateľských subjektov
- ***zlepšiť technickú infraštruktúru a zvýšiť príťažlivosť obce***
identifikátor: km zrekonštruovaných a nových ciest
                              km vybudovaných chodníkov
                              počet objektov drobnej architektúry
                              výška investície na rekonštrukcie Kultúrneho domu – OÚ, ZŠ a MŠ
- ***zvyšovať enviromentálne povedomie občanov***
identifikátor: počet domácností zapojených do separovaného zberu odpadov
                              počet informačných podujatí o spracovaní odpadov
- ***zachovať kultúrne a historické dedičstvo prostredníctvom klubovej činnosti a občianskych aktivít***
identifikátor: počet podujatí
                              počet občanov zapojených do klubovej činnosti

2 STRATEGICKÁ ČASŤ

Vízia:

Obec Sklabiňa bude dynamicky a všestranne sa rozvíjajúcou obcou s vysokou kvalitou života jej obyvateľov

Strategické ciele	1. Dobudovať infraštruktúru obce a zlepšiť kvalitu životného prostredia
	2. Zabezpečiť skvalitnenie služieb pre obyvateľov obce a zlepšiť kvalitu ich života
	3. Rozvíjať špecifické črty obce a podporovať rast cestovného ruchu

2.1 Špecifické ciele

Strategický cieľ 1	Dobudovať infraštruktúru obce a zlepšiť kvalitu životného prostredia

Špecifické ciele:

- 1.1 Rekonštruovať a vybudovať technickú infraštruktúru, zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov obce, posilniť kvalitu života obyvateľov
- 1.2 Zlepšovať kvalitu životného prostredia
- 1.3 Vybudovanie infraštruktúry bývania

Strategický cieľ 2	Zabezpečiť skvalitnenie služieb pre obyvateľov obce a zlepšiť kvalitu ich života

Špecifické ciele:

- 2.1 Vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia v obci
- 2.2 Podporovať spoluprácu a hospodársky rozvoj
- 2.3 Rozvíjať podmienky pre športovo - rekreačné a kultúrne vyžitie v obci

Strategický cieľ 3	Rozvíjať špecifické črty obce a podporovať rast cestovného ruchu

Špecifické ciele:

- 3.1 Zabezpečiť vybudovanie a modernizáciu infraštruktúry pre ponuku cestovného ruchu

V strategickej časti boli naplánované opatrenia pre všetky definované špecifické ciele. V akčných plánoch boli naplánované projektové zámery do roku 2020 len na opatrenia, ktoré je obec rozhodnutá v tomto období realizovať. V prípade potreby bude vykonaná aktualizácia dokumentu z doplnením ďalších projektových zámerov.

3 PROGRAMOVÁ ČASŤ

3.1 Opatrenia

Strategický cieľ 1	Dobudovať infraštruktúru obce a zlepšiť kvalitu životného prostredia

Špecifický cieľ 1.1 - Rekonštruovať a vybudovať technickú infraštruktúru, zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov obce, posilniť kvalitu života obyvateľov

Opatrenia:

- 1.1.1 Rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry za účelom zvýšenia bezpečnosti obyvateľov
- 1.1.2 Podpora budovania cyklokoridorov a cyklociest pre nemotorovú dopravu
- 1.1.3 Dobudovanie dopravného značenia v obci

Špecifický cieľ 1.2 - Zlepšovať kvalitu životného prostredia

Opatrenia:

- 1.2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov
- 1.2.2 Skvalitňovanie systému zberu, separácie a zneškodňovania/zhodnocovania odpadu
- 1.2.3 Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody v obci
- 1.2.4 Rekonštrukcia verejného osvetlenia
- 1.2.5 Protipovodňové úpravy potoka a oprava mostov cez potok

Špecifický cieľ 1.3 - Vybudovanie infraštruktúry bývania

Opatrenia:

- 1.3.1 Výstavba nájomných bytov

Strategický cieľ 2   Zabezpečiť skvalitnenie služieb pre obyvateľov obce a zlepšiť kvalitu ich života

Špecifický cieľ 2.1 - Vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia v obci

Opatrenia:

- 2.1.1   Spolupráca s podnikateľmi na rozvoji zamestnanosti
- 2.1.2   Vytváranie podmienok pre príchod nových investícií

Špecifický cieľ 2.2 - Podporovať spoluprácu a hospodársky rozvoj

Opatrenia:

- 2.2.1   Vytváranie partnerstiev pre projekty
- 2.2.2   Podpora prístupu LEADER
- 2.2.3   Rozvoj spolupráce subjektov na úrovni obce, regiónu, ako i na národnej a medzinárodnej úrovni
- 2.2.4   Vytvárať podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít

Špecifický cieľ 2.3 - Rozvíjať podmienky pre športovo - rekreačné a kultúrne vyžitie v obci

Opatrenia:

- 2.3.1   Rekonštrukcia a dobudovanie športovísk s využitím pre všetky vekové kategórie obyvateľov
- 2.3.2   Vytvorenie priestorov pre voľno-časové aktivity detí a dospelých modernizáciou Kultúrneho domu/Obecného úradu
- 2.3.3   Rekonštrukcia Domu smútku a cintorína

Strategický cieľ 3	Rozvíjať špecifické črty obce a podporovať rast cestovného ruchu

Špecifický cieľ 3.1 - Zabezpečiť vybudovanie a modernizáciu infraštruktúry pre ponuku cestovného ruchu

Opatrenia:

- 3.1.1 Revitalizácia verejného priestoru (obnova parkovísk)
- 3.1.2 Skvalitnenie drobnej infraštruktúry CR
- 3.1.3 Zvýšenie informovanosti a priestorovej orientácie v obci

4 REALIZAČNÁ ČASŤ

AKČNÝ PLÁN pre Strategický cieľ 1

1.)

Názov projektu:	Na cestách bezpečne
Cieľ projektu:	zlepšiť dopravnú infraštruktúru a bezpečnosť na komunikáciách v obci
Aktivity:	1. Rekonštrukcia a výstavba nových miestnych komunikácií 2. Rekonštrukcia chodníkov 3. Modernizácia autobusových zastávok 4. Oprava zvodidiel a zábradlia pri potoku
Realizátor:	Obec, VÚC Žilina, EÚ
Indikátory:	výška investície počet m zrekonštruovaných komunikácií počet m nové komunikácie počet m zrekonštruovaných chodníkov počet ks nových autobusových zastávok počet m opraveného zábradlia
Doba realizácie:	2017
Výška investície:	110.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a VÚC

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 1. špecifického cieľa 1.1. a opatrenia 1.1.1.

2.)

Názov projektu:	Zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Cieľ projektu:	znižovať energetickú náročnosť budov v obci
Aktivity:	1. Zníženie energetickej náročnosti budovy ZŠ s MŠ 2. Zníženie energetickej náročnosti budovy Obecného úradu/Kultúrneho domu
Realizátor:	Obec
Indikátory:	výška investície % úspora emisií % úspora energií
Doba realizácie:	2016-2018
Výška investície:	900.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce, Dotácia Environmentálny fond – Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zatepl'ovania, EÚ- OP KŽP, Prioritná os: 4. Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, Investičná priorita: 4.3. Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania, Špecifický cieľ: 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 1 špecifického cieľa 1.2 a opatrenia 1.2.1

3.)

Názov projektu:	Výstavba nájomných bytov
Cieľ projektu:	zlepšiť prístup k bývaniu
Aktivity:	1. Rekonštrukcia nevyužívanej budovy MŠ na nájomné byty 2. Výstavba nájomných bytov pri budove MŠ a za OÚ
Realizátor:	Investor
Indikátory:	výška investície počet bytov
Doba realizácie:	2016-2018
Výška investície:	1.500.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a ŠFRB

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 1. špecifického cieľa 1.1. a opatrenia 1.3.1.

AKČNÝ PLÁN pre Strategický cieľ 2

1.)

Názov projektu:	Rekonštrukcia a dobudovanie športovísk pre všetky vekové kategórie obyvateľov
Cieľ projektu:	zabezpečiť modernizáciu športovísk a ihrísk v obci
Aktivity:	1. Modernizácia futbalového ihriska so zázemím 2. Vybudovanie detského ihriska 3. Vybudovanie prírodnej posilňovne pre dospelých 4. Rekonštrukcia posilňovne
Realizátor:	Obec
Indikátory:	výška investície počet prvkov opravených/vybudovaných % zvýšenia bezpečnosti
Doba realizácie:	2017-2019
Výška investície:	35.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a VÚC, dotácie z nadácií

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 2 špecifického cieľa 2.3 a opatrenia 2.3.1

AKČNÝ PLÁN pre Strategický Cieľ 3

1.)

Názov projektu:	Skvalitnenie drobnej infraštruktúry CR
Cieľ projektu:	zatraktívnenie obce pre rozvoj cestovného ruchu
Aktivity:	1. Vybudovanie náučného chodníka „po stopách SNP“/ osadenie informačných tabúl 2. Vybudovanie posedenia 3. Vybudovanie vyhliadkovej veže 4. Zriadenie revolučnej izby SNP 5. Výstavba oddychovej zóny pred obcou s výstavbou horolezeckej steny 6. Výstavba altánku pri multifunkčnom ihrisku
Realizátor:	Obec
Indikátory:	výška investície počet tabúl
Doba realizácie:	2017 - 2020
Výška investície:	55.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika, ID prioritnej osi 2 Kvalita životného prostredia, ID: 2.1 Zvýšenie atraktívnosti kultúrneho a prírodného dedičstva pre obyvateľov a návštevníkov cezhraničného regiónu, Investičná priorita: 3. Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 3 špecifického cieľa 3.1 a opatrenia 3.1.2

2.)

Názov projektu:	Zvýšenie informovanosti a priestorovej orientácie v obci
Cieľ projektu:	zatraktívnenie obce prvkami priestorovej orientácie pre rozvoj cestovného ruchu
Aktivity:	1. Osadenie informačných tabúl
Realizátor:	Obec a INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika, ID prioritnej osi 2 Kvalita životného prostredia, ID: 2.1 Zvýšenie atraktívnosti kultúrneho a prírodného dedičstva pre obyvateľov a návštevníkov cezhraničného regiónu, Investičná priorita: 3. Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva
Indikátory:	výška investície počet informačných tabúl
Doba realizácie:	2017
Výška investície:	5.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a INTERREG V-A PL-SR, ID prioritnej osi 1 Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia, ID: 1: Zintenzívnenie trvalo udržateľného využitia kultúrneho a prírodného dedičstva návštevníkmi a obyvateľmi, Investičná priorita: 6c. Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 3 špecifického cieľa 3.1 a opatrenia 3.1.3

Tabuľka – Plán hodnotenia a monitorovania

Plán predbežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2014-2020		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	2017	Podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHSR	2016	
Ad hoc mimoriadne hodnotenie		Pri značnom odklone od stanovených cieľov
		Pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti		Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu obce, podnetu poslancov, na základe protokolu NKÚ, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

5 FINANČNÁ ČASŤ

Tabuľka – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

	Rok									
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Spolu
Strateg. cieľ 1	710 000,00 €	900 000,00 €	900 000,00 €							2 510 000,00 €
Strateg. cieľ 2	20 000,00 €	35 000,00 €								55 000,00 €
Strateg. cieľ 3		20 000,00 €		140 000,00 €						160 000,00 €
	730 000,00 €	955 000,00 €	900 000,00 €	140 000,00 €						2 725 000,00 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka – Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Opatrenie	Kód a názov projektu/aktivity	Termín realizácie projektu/aktivity	Zdroje celkom
Strategický cieľ 1			2 510 000,00 €
Špecifický cieľ 1.1			110 000,00 €
	1.1.1 Rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry za účelom zvýšenia bezpečnosti obyvateľov	2017	110 000,00 €
	1.1.2 Podpora budovania cyklokoridorov a cyklociest pre nemotorovú dopravu		
	1.1.3 Dobudovanie dopravného značenia v obci		
Špecifický cieľ 1.2			900 000,00 €
	1.2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov	2016-2018	900 000,00 €
	1.2.2 Skvalitňovanie systému zberu, separácie zneškodňovania/zhodnocovania odpadu		
	1.2.3 Realizácia opatrení na zvyšovanie ochrany prírody v obci		
	1.2.4 Rekonštrukcia verejného osvetlenia		
	1.2.5 Protipovodňové úpravy potoka a oprava mostov cez potok		
Špecifický cieľ 1.3			1 500 000,00 €
	1.3.1 Výstavba nájomných bytov	2016-2018	1 500 000,00 €
Strategický cieľ 2			55 000,00 €
Špecifický cieľ 2.1			
	2.1.1 Spolupráca s podnikateľmi na rozvoji zamestnanosti		
	2.1.2 Vytváranie podmienok pre príchod nových investícií		
Špecifický cieľ 2.2			
	2.2.1 Vytváranie partnerstiev pre projekty		
	2.2.2 Podpora prístupu LEADER		

	2.2.3 Rozvoj spolupráce subjektov na úrovni obce, regiónu, ako i na národnej a medzinárodnej úrovni		
	2.2.4 Vytvárať podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít		
Špecifický cieľ 2.3			55 000,00 €
	2.3.1 Rekonštrukcia a dobudovanie športovísk s využitím pre všetky vekové kategórie obyvateľov	2017-2019	35 000,00 €
	2.3.2 Vytvorenie priestorov pre voľno-časové aktivity detí a dospelých modernizáciou Kultúrneho domu/ Obecného úradu		
	2.3.3 Rekonštrukcia Domu smútku a cintorína	2016-2020	20 000,00 €
Strategický cieľ 3			160 000,00 €
Špecifický cieľ 3.1			160 000,00 €
	3.1.1 Revitalizácia verejného priestoru	2019	100 000,00 €
	3.1.2 Skvalitnenie drobnej infraštruktúry CR	2017-2019	55 000,00 €
	3.1.3 Zvýšenie informovanosti a priestorovej orientácie v obci	2017	5 000,00 €

Pre ostatné navrhované opatrenia a aktivity budú využité zdroje z grantov, podporných programov a vyhlásených aktuálnych výziev.

Vo finančnom pláne boli naplánované najaktuálnejšie investičné zámery obce.

Tabuľka – Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie							
Prioritná oblasť	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
Opatrenie 1.1	110 000,00 €	7 500,00 €	2000,00 €	90 000,00 €	10 500,00 €	110 000,00 €	
Opatrenie 1.2	900 000,00 €	680 000,00 €	175 000,00 €		45 000,00 €	900 000,00 €	
Opatrenie 1.3	1 500 000,00 €		600 000,00 €		900 000,00 €	1 500 000,00 €	
Opatrenie 2.1							
Opatrenie 2.2							
Opatrenie 2.3	55 000,00 €		19 000,00 €		8 000,00 €	55 000,00 €	28 000,00 €
Opatrenie 3.1	160 000,00 €	126 000,00 €	31 000,00 €	-	3 000,00 €	160 000,00 €	

Zdroj: vlastné spracovanie

6 Prílohy

Povinné prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu

Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR

Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky ($x+2$)

Príloha č. 5 - Vzor anketového formulára

Príloha č. 6 - Vyhodnotenie ankety

Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu

Július Ondrej – starosta

Anna Silvestrová – zástupca starostu

Denisa Martinková - poslanec

Alžbeta Šupenová – poslanec

Vladimír Poláček - poslanec

Milan Kováč - poslanec

Igor Kovačka - poslanec

Ján Chmúrny - poslanec

Ľubomír Žubor – zamestnanec obce

Janka Mikušáková – RRA DT

Libuša Bajanová – RRA DT

Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

1. Stratégia Európa 2020
2. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení Zmien a doplnkov č.1
3. Partnerská dohoda
4. Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2010
5. Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR
6. Operačné programy pre programové obdobie 2014 - 2020:
  - Operačný program Kvalita životného prostredia,
  - Operačný program Ľudské zdroje,
  - Integrovaný regionálny operačný program,
  - Program rozvoja vidieka
7. Programy cieľa európska územná spolupráca
8. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2014 – 2020
9. Územný plán obce Sklabiňa - návrh
10. Budovanie cyklotrás na území Žilinského samosprávneho kraja (cyklostratégia)
11. Stratégia rozvoja cestovného ruchu ŽSK pre roky 2007 – 2013

Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR

CR	Cestovný ruch
HD	Hospodársky dvor
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EÚ	Európska únia
IBV	Individuálna bytová výstavba
KEP	Krajinnoekologický plán
LHP	Lesný hospodársky plán
MAS TURIEC	Miestna akčná skupina Turiec
MŠ	Materská škola
MVO	Mimovládne organizácie
NKÚ	Najvyšší kontrolný úrad
OP	Ochranné pásmo
OÚ	Obecný úrad
OZ	Obecného zastupiteľstva
PD	Poľnohospodárske družstvo
PHSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PRV	Program rozvoja vidieka
RRA DT	Regionálna rozvojová agentúra Dolný Turiec
SHR	Samostatne hospodáriaci roľník
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SR	Slovenská republika
TTP	Trvale trávne porasty
ÚP	Územný plán
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	Vyšší územný celok
ZMOT	Združenie miest a obcí Turca
ZCRVF	Združenie cestovného ruchu Veľká Fatra
ZŠ	Základná škola
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj

AKČNÝ PLÁN pre Strategický cieľ 1

1.)

Názov projektu:	Na cestách bezpečne
Cieľ projektu:	zlepšiť dopravnú infraštruktúru a bezpečnosť na komunikáciách v obci
Aktivity:	1. Rekonštrukcia a výstavba nových miestnych komunikácií 2. Rekonštrukcia chodníkov 3. Modernizácia autobusových zastávok 4. Oprava zvodidiel a zábradlia pri potoku
Realizátor:	Obec, VÚC Žilina, EÚ
Indikátory:	výška investície počet m zrekonštruovaných komunikácií počet m nové komunikácie počet m zrekonštruovaných chodníkov počet ks nových autobusových zastávok počet m opraveného zábradlia
Doba realizácie:	2017
Výška investície:	110.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a VÚC

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 1. špecifického cieľa 1.1. a opatrenia 1.1.1.

2.)

Názov projektu:	Zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Cieľ projektu:	znižovať energetickú náročnosť budov v obci
Aktivity:	1. Zníženie energetickej náročnosti budovy ZŠ s MŠ 2. Zníženie energetickej náročnosti budovy Obecného úradu/Kultúrneho domu
Realizátor:	Obec
Indikátory:	výška investície % úspora emisií % úspora energií
Doba realizácie:	2016-2018
Výška investície:	900.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce, Dotácia Environmentálny fond – Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplovania, EÚ- OP KŽP, Prioritná os: 4. Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, Investičná priorita: 4.3. Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania, Špecifický cieľ: 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 1 špecifického cieľa 1.2 a opatrenia 1.2.1

3.)

Názov projektu:	Výstavba nájomných bytov
Cieľ projektu:	zlepšiť prístup k bývaniu
Aktivity:	1. Rekonštrukcia nevyužívanej budovy MŠ na nájomné byty 2. Výstavba nájomných bytov pri budove MŠ a za OÚ
Realizátor:	Investor
Indikátory:	výška investície počet bytov
Doba realizácie:	2016-2018
Výška investície:	1.500.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a ŠFRB

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 1. špecifického cieľa 1.1. a opatrenia 1.3.1.

AKČNÝ PLÁN pre Strategický cieľ 2**1.)**

Názov projektu:	Rekonštrukcia a dobudovanie športovísk pre všetky vekové kategórie obyvateľov
Cieľ projektu:	zabezpečiť modernizáciu športovísk a ihrísk v obci
Aktivity:	1. Modernizácia futbalového ihriska so zázemím 2. Vybudovanie detského ihriska 3. Vybudovanie prírodnej posilňovne pre dospelých 4. Rekonštrukcia posilňovne
Realizátor:	Obec
Indikátory:	výška investície počet prvkov opravených/vybudovaných % zvýšenia bezpečnosti
Doba realizácie:	2017-2019
Výška investície:	35.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a VÚC, dotácie z nadácií

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 2 špecifického cieľa 2.3 a opatrenia 2.3.1

AKČNÝ PLÁN pre Strategický Cieľ 3

1.)

Názov projektu:	Skvalitnenie drobnej infraštruktúry CR
Cieľ projektu:	zatraktívnenie obce pre rozvoj cestovného ruchu
Aktivity:	1. Vybudovanie náučného chodníka „po stopách SNP“/ osadenie informačných tabúl 2. Vybudovanie posedenia 3. Vybudovanie vyhliadkovej veže 4. Zriadenie revolučnej izby SNP
Realizátor:	Obec
Indikátory:	výška investície počet tabúl
Doba realizácie:	2017
Výška investície:	15.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika, ID prioritnej osi 2 Kvalita životného prostredia, ID: 2.1 Zvýšenie atraktívnosti kultúrneho a prírodného dedičstva pre obyvateľov a návštevníkov cezhraničného regiónu, Investičná priorita: 3. Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 3 špecifického cieľa 3.1 a opatrenia 3.1.2

2.)

Názov projektu:	Zvýšenie informovanosti a priestorovej orientácie v obci
Cieľ projektu:	zatraktívnenie obce prvkami priestorovej orientácie pre rozvoj cestovného ruchu
Aktivity:	1. Osadenie informačných tabúl
Realizátor:	Obec a INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika, ID prioritnej osi 2 Kvalita životného prostredia, ID: 2.1 Zvýšenie atraktívnosti kultúrneho a prírodného dedičstva pre obyvateľov a návštevníkov cezhraničného regiónu, Investičná priorita: 3. Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva
Indikátory:	výška investície počet informačných tabúl
Doba realizácie:	2017
Výška investície:	5.000 €
Financovanie:	zdroje z rozpočtu obce a INTERREG V-A PL-SR, ID prioritnej osi 1 Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia, ID: 1: Zintenzívnenie trvalo udržateľného využitia kultúrneho a prírodného dedičstva návštevníkmi a obyvateľmi, Investičná priorita: 6c. Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva

Realizáciou sa dosiahne splnenie Strategického cieľa 3 špecifického cieľa 3.1 a opatrenia 3.1.3

„Aká bude budúcnosť našej obce záleží aj odo mňa“
(svojimi návrhmi a názormi na život vo svojej obci prispejem k jej smerovaniu)

ANKETA - prieskum názorov na život obyvateľov obce

Sklabiňa

Ankety sa môžu zúčastniť obyvatelia obce Sklabiňa vo veku **od 18 rokov**.
Prosíme zakrúžkujte odpoveď. Ak sa neviete rozhodnúť, ak neviete posúdiť označte N

BLOK I

1. KVALITA: Kvalita života v obci je:
A - veľmi dobrá, B - dobrá, C – uspokojivá, D – zlá
2. SLUŽBY: S ponukou služieb a obchodov som:
A- veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný
3. KULTÚRA: S možnosťami kultúrneho vyžitia v obci som:
A- veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný
4. ŠPORT: S možnosťami športového vyžitia v obci som:
A- veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný
5. INFORMOVANOSŤ: S informovanosťou občanov v obci som:
A- veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný
6. DOPRAVA: S kvalitou prímestskej dopravy som:
A- veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný
7. VZHLAD OBCE: So vzhľadom obce som:
A- veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný
8. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE: S kvalitou životného prostredia v obci som:
A- veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný
9. SOCIÁLNE SLUŽBY: S úrovňou zabezpečenia sociálnych služieb v obci som:
A -veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný
10. PRÁCA: S ponukou pracovných príležitostí v obci som:
A- veľmi spokojný, B- čiastočne spokojný, C- čiastočne nespokojný, D –veľmi nespokojný

Námety na skvalitnenie života v obci (napíšte, čo považujete za dôležité zmeniť v obci, aby sa Vám žilo lepšie. Prosím buďte konkrétny (príklad: Opraviť miestnu komunikáciu na dolnom konci).

BLOK II

Záujem o dianie v obci (vyberte aj viac odpovedí)

1. Zúčastňujem sa volieb starostu a obecného zastupiteľstva:
A - vždy, B - občas, C – nikdy
2. Navštevujem starostu so svojimi požiadavkami
A - vždy, B - občas, C – nikdy
3. Zúčastňujem sa verejných zhromaždení, zasadnutí Obecného zastupiteľstva
A - vždy, B - občas, C – nikdy
4. Oboznámil som sa s Územným plánom obce
A - vždy, B - občas, C – nikdy
5. Zúčastňujem sa na podujatiach organizovaných v obci
A - vždy, B - občas, C – nikdy
6. Aktívne sa zapájam do života cirkvi
A - vždy, B - občas, C – nikdy
7. Sledujem informácie o rozvoji obce
A - vždy, B - občas, C – nikdy
8. Sledujem aktivity obce na vývesných tabuliach
A - vždy, B - občas, C – nikdy
9. Som členom spolkov a organizácií, ktoré v obci pôsobia
A - vždy, B - občas, C - nikdy

BLOK III.

Identifikácia dotazovaného (zakrúžkujte):

A - Muž

B - Žena

Vek: A   do 35 rokov

B 36 – 60 rokov

C nad 61

Status: A - pracujem

B - podnikám

C - som dôchodca

D - som nezamestnaný

E - som na materskeji dovolenke

F - študujem

Ďakujeme za spoluprácu!

Výsledky ankety budú zapracované do dokumentu Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sklabiňa na roky 2015 -2025.

Vyhodnotenie ankety